

1924 január 19.

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ
HIVATAL ÉS NYOMDA

Cluj-Kolozsvár, St. Baron
L. Pop. (Brassai-utca) 10

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 358

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza

UJKELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Romániában	
Egész évre	— 620
Félévre	— 320
Negyedévre	— 170
Egy hónapra	— 60
Egy szám ára pályaud- varon és vidéken is 3 lej	
Bukarestben	— 3-50
Csehszlovákiában	
Egy hónapra	— 25 csk
Egy szám	— 1-50 csk

Cluj-Kolozsvár * VII. évfolyam * 15. szám

Igazgató: SZÉKELY BÉLA

5684. Sebat 15 * 1924 január 21 Hétfő

A zsidó nemzeti eszme utja

Irta Chaim Weizmann

II. Tövises út

A mozgalomban két irány állott egymással szemben: az egyik csak praktikus munkát akart Palesztinában, semmi mást, a másik a Palesztina-gondolatot az egész nép szervezett erőfeszítése és az eszme propagálása által akarta megvalósítani. Két iskola alakult: a praktikus és a politikai cionizmus iskolája. 1908-ban, néhány évvel Herzl halála után, a két irányzat között bizonyos szintézis létesült. A cionisták felismerték, hogy a politikának előfeltételeket kell teremteni. A politikai feltételek pedig csak akkor lesznek meg, ha Palesztinában dolgoznak és alkotnak. Egyetlen mozgalom politikai ereje sem épülhet a levegőre, vagyis ez a két dolog: a praktikus Palesztina-munka és a közvélemény megszervezése kéz a kézbe kell hogy haladjon.

Ötszázszoros fejlődés

Annakidejék dr. Ruppint Palesztinába küldték, hogy praktikus munkát végezzen és megkezdje a kolonizációs tevékenységet. A Palesztina-munkára megszavazott költségvetés évi ezer font sterling volt. Ezzel a pénzzel fogott neki dr. Ruppint Palesztina meghódításához. Ez mindössze tizenöt évvel ezelőtt volt. Ha összehasonlítást akarunk tenni, csak egyet említek: dr. Ruppint ma nincsen megelégedve ötszázszoros fontos büdzséjével sem. Az eltelt tizenöt év alatt tehát ötszázszorosára növekedett a mozgalom és hogy ha ezt vesszük számításaink alapjául, a következő tizenöt év múlva bizonyára mosolyogni fogunk a mai ötszázszoros tont sterlinges költségvetésünkön is.

Van még egy szempont a cionista mozgalomban, amelyet itt érinteni szeretnék. Rendszerint csak a második, vagy harmadik helyen szokták említeni. Ez a kulturmozgalom, — a zsidó nép újjáélesztése, a héber nyelv, az irodalom és zsidó iskolák feltámasztása. Fordulópont volt a mozgalomban, amikor egészen váratlanul küzdelmet kellett indítanunk a héber nyelv érdekében Palesztinában. Ez a konfliktus érdekes fejtegetést alkot a cionizmus kulturtörténetében, jelleget ez is oly módon folytattuk le, hogy ha mai szemmel nézzük azt, bizony nevetségesnek tűnik. Szegények voltunk, mint a templom egere és máról holnapra lettünk ama kényszer elé állítva, hogy átvegyük a felelőséget az egész palesztinai iskolarendszerért. Olyan kiadást jelentett ez, amely felülmúlt minden összeget, amiről a cionizmus kasszája valaha is álmodhatott. És mi ennek ellenére — csakugyan máról holnapra — átvettük a német szervezet iskoláit, héber iskolákká alakítottuk őket, anélkül hogy tudtuk volna, honnan fogjuk a tanítókat fizetni, a végzetben bizva, amely valahogy csak megtölti a cionista szervezet pénztárát. A praktikus ember szempontjából tisztára örület volt ez. És mégis megtettük. És ma már láthatjuk az eredményeket. Teremtettünk Palesztinában egy héber nevelési rendszert, amely tüpróbája volt mozgalomunknak és egyik leghatalmasabb politikai bázisunk.

Nem elég a deklaráció

Egy-két évvel később már létrejött a legteljesebb szintézis a mozgalom fontosabb irányai között és a politikai, praktikus és a kulturális munka harmónikus egységéé olvadt, azzá, amit ma cionista szervezetnek nevezünk. Ezek az értékek tették egyedül lehetővé, hogy kivihattuk a Balfour-deklarációt. El akarok itt mondani valamit, ami talán még nem eléggé ismeretes. 1914-ben báró Rothschild meglátogatta Palesztinát és néhány hónappal a háború kitörése előtt tért vissza onnan. Valamennyien feszült érdeklődéssel vártuk, mi a véleménye a palesztinai kolonizáció atyjának, aki távol állott a mozgalomtól és magát politikamentes cionistának nevezte. Egyik barátom megkérdezte őt és feleletét a következőképpen foglalta össze: „A báró azt mondta, hogy nélküle a cionisták semmit sem tettek volna, de a cionisták nélkül az ő munkája is halott lenne.“ Ez véleményem szerint az egyetlen helyes értékelése a tényleges munkának.

Egyetlen lépéssel sem juthattunk volna tovább a megteremtett alap nélkül, de ez az alap elsüllyedt volna Palesztina homokpusztáiban, ha nem öntött volna bele életet a cionista mozgalom vitális ereje. Nagy tévedés volt tehát az a hit, hogy egy pusztá deklarációval, még ha a világ leghatalmasabb kormányától jön is, fel lehet építeni Palesztinát, hogy egy ilyen deklaráció megválthat bennünket összes gondjainktól. Eppen ellenkezőleg. A nagy gondok csak azután kezdődtek. Azelőtt is voltak gondjaink, de azok kicsi gondok voltak. A deklarációval azonban megkezdődött az emberfeletti munka és semmiféle munkát nem lehet gondok nélkül elvégezni.

A legnagyobb politikai vívmány

Amikor a mandátumot megszövegezték, minden szót és minden mondatot ezerszer megbeszéltek és ide-oda csavartak. Ekkor tanultak meg először az angolok, mit jelent a talmudi pilpulizmus. Véleményem szerint a mandátumszerződésnek csupán egy fontos mondata van, amely örökre politikai alapja lesz a mi palesztinai munkánknak. Ez a bevezetés első tíz szava: „A zsidó nép Palesztinával való történelmi összefonódásának elismerésében...“ Ez az egyetlen politikai vívmány, ami jelent valamit. Ha ez nem lenne benn a mandátum szövegében és nem élne a mandátumot gyakorló nép lelkében, az egész mandátum értéktelen lenne. Sem koncessziókról, sem jogokról nem kell említést tenni a mandátum, ha megvan az ősi jog, hogy nemzeti otthonunkat felépíthessük, akkor dolgozni és dolgozni fogunk és ha nem fejezhetjük be ma, el vagyunk kötelezve, hogy holnap eszelekedjünk azt. Minden más, hogy ezt vagy azt a koncessziót megkapjuk-e, vagy sem, alku kérdése. Csupán egy kérdésben nem lehet alku és ez a világos és félremagyarázhatatlan elismerése ama jogunknak, hogy Palesztinába jöhetünk. E jog alapjára kell hogy tovább építsünk. Ha mi nem fogjuk elérni a célt, akkor a gyermekeink fogják tovább folytatni a munkát. Ez az igazolása a cionista szervezetnek. Igaz ugyan, hogy erről az egész problémáról nem kellett volna tárgyalni, ha a békekonferencia idején kétszázötvenezer zsidónk lett volna Palesztinában. Ebben az esetben a probléma ugyanaz lett volna, mint Csehország vagy Lengyelország feltámasztása. Minthogy ez a kétszázötvenezer zsidó nem volt ott, világos, hogy meg kellett elégednünk egy olyan formulával, amely egyszerűen leszögezi jogunkat, abban a reményben, hogy minden más magától fog jönni, ha ez a kétszázötvenezer zsidó Palesztinában lesz.

Mit alkotott a cionista szervezet? Mondhatjuk, sokat, de ha akarják, mondhatják, keveset. Sokat a rendelkezésünkre álló erőnkhez képest és keveset a ránk váró munkához viszonyítva. Am minden tovább fog fejlődni, ha önkön szilárdak lesznek, ha mindannyian szilárdak maradunk. A pénzügyi nehézségek hatása alatt arra az elhatározásra jutottunk, hogy megalakítjuk a Jewish Agencyt. Am a Jewish Agency mellett a cionista szervezet még hosszú ideig marad a mozgalom mozgató ereje. Bizonyos meghatározott munkakörök a cionista szervezetnél maradnak, mert ennek a szervezetnek tradíciói vannak, míg a többiek nem rendelkeznek ilyennel. A cionista szervezet továbbra is posztján marad és még hosszú éveket fogja irányítani Palesztina politikai és nevelőmunkáját.

Vége a dilettantizmusnak

Önökön áll, hogy a terheket viseljék. Ha szabad valamit tanácsolnom: ne engedjék magukat elkedvteleníteni. Egyet gondoljanak meg: Ha önkön valóban cionisták, úgy egész életükre elvannak látva „coresszal“. Ha ezzel tisztában vannak, nem kell félniük semmitől. Még ha ideális is lenne ma a bevándorlás, ha az utóbbi években nem tizenötezer, de negyvenötezer zsidó jött volna Palesztinába — ez csak háromszoros gondot jelentene. Ez a momentum egyik forrása optimizmusomnak. Leszámoltam vele, hogy reggeltől estig gondjaim

lesznek és ezért minden gondtalan óra tiszta nyereség számomra. Ilyen és csakis ilyen értelemben szabad életüket tekinteniök. A cionizmus többé nem dilettánsoknak való munka. Nem olyan munka, amelyet mincha és máriv között el lehet végezni. Egész embert kíván, sőt még ennél is többet. Csak kevesen tudják önkön közül, milyen hatalmas ellenséges erők koncentrálnak, amelyek a cionista szervezetet szétrombolva szeretnék látni. Ezek az erők megtalálhatók Jeruzsálemben és Jeruzsálemen kívül. Jellemző ránk és ügyeinkre, hogy a leghevesebb anticionista angol lapnak, a „Daily Express“-nek jeruzsálemi tudósítója egy zsidó, de Haan ur, aki azt állítja, hogy az Agudasz Jiszra-elhez tartozik. Tipikus és szimbólikus ez ránk.

De mialatt ellenségeskedéssel és árnyékdással vagyunk körülveve, egyuttal halljuk a mi chalucaink kemény lépteit is. És az új lelket önt belénk. Ők azok, akik a terhet magukra vették. Tőlük kell bátorságot tanulnunk. Tekintsenek vissza az utra, amelyet megtettünk, vizsgálják meg mai helyzetünket és gondolják meg, hogy még az elején vagyunk az egésznek. Hosszu, meredek és tövises út áll előttünk. Talán nekünk is az lesz a végzetünk, hogy látjuk az országot, de nem léphetünk megszentelt földjére, de azok, akik utánunk jönnek, azoknak lábai taposni fogják az új életre kelt ország rögét.

Fel akarták robbantani az Erzsébetvárosi kaszinót

Ujabb titkos fegyverraktárakat talált a rendőrség. Mára terveztek a merényletet. Tizenöt kilo ekrazit (Budapest, január 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) Röviden megemlékezett arról az Uj Kelet, hogy az alföldi brigád ügyében indított nyomozás során a rendőrség több titkos fegyverraktárt fedezett fel a Józsefvárosban. Kiderült, hogy a fegyverek elrejtői, akik szabadlábbon vannak részben, bosszúból merényletet akartak elkövetni. A rendőrség azonban még idejében értesült a merénylettervről. A terv szerint előre megállapított program szerint szombat este ekrazitos bombával a

levegőbe akarta röpteni az Erzsébetvárosi kaszinót.

A nyomok a Baross-utca 50. számú házba vezettek, ahonnan előállították a főkapitányságra Landherr Jenő huszonnégy éves egyetemi hallgatót. Ugyanebben a házban lakik Bartha János, az Ebredő Magyarok Egyesülete nemzetvédelmi osztályának vezetőembere, akit szintén előállították.

A rendőrségen megállapították, hogy Bartha személyes barátságot tart fenn Gyallay Mihállyal, aki szintén többször szerepelt bombatügyekben. A detektívek a Baross-utcai házban nem találtak bombákat, de kiderült, hogy a rendőrség kiszállása előtt

titokzatos csomagokat vittek

onnan a Budafoki-ut 18. és 20. számú házakba. Az utóbbi helyen a detektívek mintegy tizenöt kilogram sulyu ekrazitot találtak, azonkívül már elkészített, ekrazittal megtöltött bombákat is. Az eddigi adatok szerint ezek a bombák arra készültek, hogy velük az Erzsébetvárosi kaszinót felrobbantsák.

Ebben a házban lakik Mayer Ervin, aki titkára Bartha Jánosnak, de egyszersmind a Mefhosznak is. Mayert, továbbá Reviczky Jenőt, a Mefhosz másik titkárát is előállították. Kihallgatásuk még folyik. A nyomozás első sorban arra irányul, hogy a merényletet kik és kiknek a segítségével akarták elkövetni.

Pasics és Mussolini találkozója

Milánó, jan. 19. Az olasz-jugoszláv fegyverbarátság dokumentálására Pasics szerb miniszterelnök, mint ismeretes, Olaszországba szándékozik utazni, hogy Mussolinivel találkozzék. A nagy jelentőségű politikai találkozó idejét január végére állapították meg. Pasics és Mussolini előreláthatólag Velencében fogják a jugoszláv-olasz kettős szerződést aláírni.

NIMÁ

Arad *

SÁG

Telefon 758

vél, ha nem

gyi-

Cluj, gyár Strada

Szerárgyár

Sürgöny: juvaere, Cluj

gykereskedés

Arany, ezüst és

platinabeváltásai

és, valamint kinevezést

usítóknak!

YAR Flórkizlet

Egeres

at összeszegezett és szét

re szonnal készíti és

napi áron

skedés és ládagyar

kajantól-ot) 1 szám

rőgépek

mentipari gépek,

ek, betontégglák,

menterazzo, gra-

sára kézi és erő-

ták, betoncsövek,

yéb építési anya-

sbescementpala-

cementfestékek

nal szállíthatók.

RNA

Radiátor Rt.

cca 12.

Engros

Babos-palota

és Társa aradi cég

sz t é k !

Rador 921

ENZ

GILANYI 6

állaljuk minden-

en is eszközöljük

Rador

Hogyan született meg Sherlock Holmes

Conan Doyle elmondja, hogyan lett regényíró. Mire jó a rossz számorvosi praxisz

A Sherlock Holmes-regények megteremtője, Conan Doyle most teszi közzé egy angol folyóiratban memoárjait. Az emlékiratból közöljük azt a részletet, amelyben az író elmondja, hogyan ötlött eszébe detektív-regényeket írni.

Az 1889-ik év egy fagyos decemberi napján orvosi diplomával a kezemben Bécsbe érkeztem. Tele voltam tudományos ambícióval és meg voltam róla győződve, hogy tanulmányaim elvégzése után Londonnak én leszek a legkeresettebb szemspecialistája. Az oxfordi egyetemen már befejeztem tanulmányaimat és választhatam London és Bécs orvos-egetemei között. Akkoriban azonban a szemészek Mekkája Bécs volt és Londonban mindig jó benyomást tett, ha valaki mondhatta magáról, hogy egyetemi tanulmányait Bécsben fejezte be.

Nem tanultam sokat, inkább vidám társaságokban jártam és így ismerkedtem meg Brinsley Richárddal, aki akkoriban a „Times“ bécsi tudósítója volt.

Egy kis penzióban laktam, ahol lakért és ellátásért egész csekély összeget fizettem.

Bécsi tartózkodásom alatt egy regényötlettel foglalkoztam. Nem sokáig haboztam, leültem és megírtam a regényt, amelynek ez volt a címe: „A rafflesi kalandok“. Néhány hét alatt befejeztem a regényt.

Közben nem hanyagoltam el tanulmányaimat sem és négy hónapig tartó bécsi tartózkodás után visszatértem Londonba. A regény egészen kiment az eszemből, más gondok jöttek, kerestem megfelelő helyiséget, ahol orvosi fogadót rendezhetnék be. Tágas, világos szobák kellettek, mert el voltam készülve rá, hogy nekem lesz Londonban a legjobban látogatott orvosi rendelőm. A Devonshire-place 2. alatt akadt lakás, nagyon megfelelt volna igényeimnek, már csak azért is, mert az előkelő és az orvost jól megfizetők negyedében volt. Ebben a házban kellett megszületnie Sherlock Holmesnek, a nagy detektívnek.

Az eset úgy történt, hogy páciensek minden várakozásom ellenére nem voltak hajlandók szépen berendezett orvosi rendelőmet felkeresni. Hiába fizettem százhusz font sterlinget a váróterem pompás berendezéséért, nem akadt szembeteg, aki látóidegeit rám bízta volna.

Minden reggel felkeltem, vártam, tíz órákor kimentem rendelőszobámból a várószobába, de nem akadt páciens, aki unalmamban megzavart volna. Megtörtént, hogy délelőtt tíz órától délután négy óráig egyfolytában ültem egyedül és lestem, mi lesz a tudományommal.

Egy zsidósors

Regény. Dán nyelven írta Méir Aárón Goldschmidt⁽⁸⁷⁾

— Léwy! Ezt nem gondolhatja komolyan! Pénzt fogadjak el az apámtól, hogy egy keresztény lányt tartsak el rajta!

— Hát akkor, igaz lelkekre mondom, — nem tudok más kivezető utat, mint, hogy — keresztelkedjen ki. Tulajdonképpen ez is volna a legtermészetesebb: ha igazán szívből szereti a menyasszonyát, akkor könnyű dolog lehet az ő kedvéért kikeresztelkedni.

Örjöngeni tudnék az ilyen teóriáktól! Ez a teória olyan kifogástalan és mégis olyan könnyen tudnám és azonnal egy másik teóriával megcáfolni, ami éppen olyan kifogástalan: tisztességes ember nem hagyja el hitét semmiféle világi boldogság kedvéért. De hiszen maga nagyon jól tudja, hogy én nem bírok kikeresztelkedni, én, aki minden reggel és estéről-estére elmondom a keriat semá-t. Magam se tudom miért, — de most többre becülöm a zsidókat mint régebben... Sokszor már olyan erősen beleképzeltem magam abba, hogy ki vagyok keresztelkedve, hogy kereszténynek néztem magam — el se tudom mondani magának, milyen gyötrelmes volt az nekem, ha ilyenkor utközben valami zsidóval találkoztam és milyen leirhatatlan megkönnyebbülés, ha aztán azt mondtam magamban: hiszen még nem is keresztelkedtél ki! Aztán eszembe jut az kikeresztelkedett zsidó is, itt városban, aki péntek este, mikor a zsidók templomba mentek, egészen a kapuig utánuk szaladt és addig állott odakünn, míg a lechá dődi-t!) nem énekeltek — akkor sirva fakadt és hazament.

— Ha így áll a dolog, akkor kénytelen vagyok gyógyíthatatlannak nyilvánítani magát

¹⁾ Péntek esti énekes imádság

Most már nyugodtan állíthatom, hogy ez jó volt így. A várakozás unalmas óráiban egyszerre ötletem támadt. Mi történne, gondoltam, ha irdalmi terveimet, amelyekről Bécsben átmulatott éjszakák után álmodoztam, valósággra váltanám. Ezuttal nemcsak akartam, hanem a kenyér gondja is. Így jutott eszembe, hogy olyan regényeket kellene írni, amelyeknek cselekvénye egyetlen érdekes ember között játszódna le. Érdekesebb embertípust pedig nem találtam a detektívél és így született meg

Prónayt hazaárulónak bélyegezték saját tisztjei

A burgenlandi hadjárat pikantériái. Ellépték a becsületsértő tisztakat. Prónay végeztetett IV. Károlyal. Bethlen újabb áldozatokat hozott a kölcsönért

(London, január 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) Bethlen gróf miniszterelnök tárgyalta Benes cseh külügyminiszterrel s úgy hirtlik, hogy a köztük fennálló nehézségek nem legyőzhetetlenek s a legközelebbi napokban meg egyezésre lehet számítani. Bethlen ugyanis visszavonta néhány régebbi ellenvetését s beleegyezett abba, hogy a kölcsönösszegekből jóvátétel fizessen Magyarországnak a kisanantnak s hogy a törlesztési időszak husz év maradjon. Ezzel megszűnt a népszövetség angol és francia delegátusai között támadt legfőbb nézeteltérés s a pénzügyi bizottság jelentése már ma a magyarügyi albizottság elé kerülhetett.

Lehetséges, hogy a magyarügyi albizottság már a mai ülésen fog dönteni. Jól értesült körökben azt hiszik, hogy

a legnagyobb nehézségek

a pénzügyi ellenőrzés keretei és mértéke körül, valamint a jóvátételi bizottság szerepe körül merültek fel. Késő este a népszövetség pénzügyi bizottságának tagjai között sikerült hosszabb tárgyalás után két fontos kompromisszumot létesíteni. Nevezetesen olyan pénzügyi megegyezést, mely szerint Magyarország a kölcsönt husz év alatt törlesztheti, viszont azalatt az adójövedelmek és az aratás eredménye szerint minden évben átlag négyszázezer font sterlinget, vagyis körülbelül tízmillió aranykoronát fizet jóvátételi számlájára. Ehhez a feltételhez

állítólag a kisanant is hajlandó hozzájárulni

azzal a feltétellel, hogy a kölcsöntörlesztés tartamára a kisanantban szövetkezett államokat feloldják mindama kötelezettségek alól, melyeket mint az egykori monarchia utódállamainak vállalniok kellett.

Sherlock Holmes rövid mesék keretei között. Azért fogtam rövidre a dolgokat, mert két-három hét alatt be tudtam egyet-egyét fejteni és a váróteremben való üres semmittevést beszűntethettem. Egyedül voltam ugyan a teremben, de csak látszólag. Mert fantáziámban egymásután jelentek meg Sherlock Holmes kliensei, majd brigádjai a jobbnál jobb titkosrendőröknek. Anyira benne voltam ebben a társaságban, hogy egészen megfeledkeztem arról, hogy voltaképpen számorvos vagyok.

Budapest, január 19. A jóvátételi bizottsághoz közelálló helyről a „Nemzeti Ujság“ arról értesül, hogy a magyar kölcsön pénzügyi ellenőrét Adelsword neves svéd közigazdász szemelték ki.

Budapest, január 19. A katonai bíróság ma hirdette ki ítéletét Prónay Pál alezredes becsületsértési pörében. Laçkovic László főhadnagyot tiszpi, Inczedy Ágoston és Molnár Endre főhadnagyokat, valamint Kass László hadnagyot egyhetti foglárfoházára ítélte a bíróság. A többi tisztet felmentették. Az ítélet indokolásában a bíróság megállapítja, hogy a nyugatmagyarországi felkelés idején a vádlottak Ocskay brigadérosnak és

közönséges árulónak nevezték Prónayt.

A tiszték beismerték, hogy használták ezeket a kifejezéseket, de azzal védekeztek, hogy közszájon forogtak. Lehetséges, hogy Prónay megváltozott azóta, bebizonnyithatják azonban, hogy akkoriban megérdemelte a hazaáruló nevet. A bíróság helyt adott a bizonyításnak. A tiszték vallomásaiból beigazolódott, hogy Habsburg Károly első magyarországi visszatérésekor

Prónay erős Habsburg-ellenes magatartást tanusított,

az exkirályt becsmérelte és kijelentette, ha rábízta volna Károlyt, ő elintézte volna. Ugyanakkor embereket küldött Prónay az exkirály kézkereitására. Később azonban megváltozott. Vacsorákon fogadta Albrecht főherceget és a tisztjeit arra kérte, ne beszéljenek erről, nehogy mendemondákra alkalmat szolgáljon. Ez a változás azzal magyarázható, hogy Prónayt legitimista érzelmű és még a királypuccs után is Szombathelyen hangulatot igyekezett kelteni a Habsburgok mellett.

A haditörvényszék azonban nem tartotta magát illetékesnek arra, hogy megállapítsa.

— Na, hát akkor menjen a maga útján ember! Fusson el mind a kettőtől: a tüztől is, víztől is.

— Mazával nem lehet máma kibírni, — mondotta Jákob.

— Jóisten, dehát mit csináljak? Mondja inkább úgy, hogy a maga helyzetében, a maga kutyaszoritójában nem lehet kibírni! Hiszen én szívesen ungranék magáért tűzbe is, vízbe is, — azt elhíheti nekem — de nem tudom belátni, mi haszna lenne magának abból. Ha segítségére lehetek valamiben, szóljon, itt vagyok, parancsoljon. Ha viszont pillanatnyilag maga se tudja és talán később jut majd eszébe: hát a lakásom címét tudja. Isten vele! Tiszteltetem a tiszteltesné asszonyt!

Visszamenet Léwy azt mondta magában: úgy hiszem, ezt a szegény embert most olyan hangulatba kergettem, hogy odamegy és valami ostobaságot fog elkövetni. De a legnagyobb ostobaság is amit véghez vihet, még mindig okosabb dolog, mint továbbra is így folyni hagyni az ügyet, amint éppen folyik.

De Jákob azon az estén semmiféle ostobaságot se követett el. Mentől inkább közelébe ért a nyaralónak, antól jobban lehiggadt ingerültsége és az a bizonyos füledt, tompa, de mégis izgult kedélyállapot újra urrá lett fölőtte.

Mikor Thóra meglátta jöttében, haloványan és bágyadtan a hosszú uttól, a melegtől és izgatottságtól, azt hitte, hogy beteg és ijedten sietett a házigyógyszerekért. A család többi részét is nyugtalanította arckifejezése. Körülvették és résztvevőn kérdezősködtek hogy léte felől. Mikor Thóra megjött a csöppekkel, Matild néni kikapta kezéből az üveget, hogy sajátkezüleg olvassa belé a kanálba. Jákob egy pillanatra csudásan jól érezte magát.

(Folyt. köv.)

Báliruhákat minden árnyalatban fest, tisztít Czink

vajjon P. tatására csak fele megtörté vádliotial ménynek sekkel r keseredé ket. A zolódott, latát ner bíróság

Mi

Az Uj K den délut körülmény tünéséről adni. Vég hogy a kú ség hossz tótt, hogy melléfog főoglalkoz eltünéséin

A f fejlődött. és bonyolt telenül kió nézve polg A sz zését közö gyanusítás tevést. Ig abban, hogy jesiti polg ujjra eltűnt tagjai név ban így:

A né és minden nem sokáig került rejt asztala mel Egys jegyet, még gondolkozik — J választások

Ki ha királyt és felkereste munkatárs jelentette, országi zsidó megtömhess

Ludei kampóskere nappal ezelt tetett nyila anélkül, ho felfedezését jelölte meg

— H dotta — né sohasem ke

Im ig hivek nagy jött arra, h naphoz haso okának söté plusz és mi máshoz adn

Ki es zsidó? A né

Ki h Mind a ket

.....

Felozk

Berlin nemzeti csog követeli, h hogy az uj birodalmi g azzal indoko talmazási t gyülés egys ügyeinek al lehetetlené,

Hogyan született meg Sherlock Holmes

Conan Doyle elmondja, hogyan lett regényíró.
Mire jó a rossz szörvosi praxsis

A Sherlock Holmes-regények megteremtője, Conan Doyle most teszi közzé egy angol folyóiratban memoárjait. Az emlékiratokból közöljük azt a részletet, amelyben az író elmondja, hogyan ötlött eszébe detektív-regényeket írni.

Az 1889-ik év egy fagyos decemberi napján orvosi diplomával a kezemben Bécsbe érkeztem. Tele voltam tudományos ambícióval és meg voltam róla győződve, hogy tanulmányaim elvégzése után Londonnak én leszek a legkeresettebb szemspecialistája. Az oxfordi egyetemen már befejeztem tanulmányaimat és választhattam London és Bécs orvos-egetemei között. Akkoriban azonban a szemészek Mekkája Bécs volt és Londonban mindig jó benyomást tett, ha valaki mondhatta magáról, hogy egyetemi tanulmányait Bécsben fejezte be.

Nem tanultam sokat, inkább vidám társaságokban jártam és így ismerkedtem meg Brinsley Richárdal, aki akkoriban a „Times“ bécsi tudósítója volt.

Egy kis penzióban laktam, ahol lakért és ellátásért egész csekély összeget fizettem.

Bécsi tartózkodásom alatt egy regényötlettel foglalkoztam. Nem sokáig haboztam, leültem és megírtam a regényt, amelynek ez volt a címe: „A rafflesi kalandok“. Néhány hét alatt befejeztem a regényt.

Közben nem hanyagoltam el tanulmányaimat sem és négy hónapig tartó bécsi tartózkodás után visszatértem Londonba. A regény egészen kiment az eszemből, más gondok jöttek, kerestem megfelelő helyiséget, ahol orvosi fogadót rendezhetnék be. Tágas, világos szobák kellettek, mert el voltam készülve rá, hogy nekem lesz Londonban a legjobb látogatott orvosi rendelőm. A Devonshire-place 2. alatt akadt lakás, nagyon megfelelt volna igényeimnek, már csak azért is, mert az előkelő és az orvost jól megfizetők negyedében volt. Előben a házban kellett megszületnie Sherlock Holmesnek, a nagy detektívnek.

Az eset úgy történt, hogy páciensek minden várakozásom ellenére nem voltak hajlandók szépen berendezett orvosi rendelőmet felkeresni. Hiába fizettem százhusz font sterlinget a váróterem pompás berendezéséért, nem akadt szembeteg, aki látóidegeit rám bízta volna.

Minden reggel felkeltem, vártam, tíz óra körül kimentem rendelőszobámból a várószobába, de nem akadt páciens, aki unalmamban megzavart volna. Megtörtént, hogy délelőtt tíz órától délután négy óráig egyfolytában ültem egyedül és lestem, mi lesz a tudományommal.

Egy zsidósors

Regény. Dán nyelven írta Méir Aárón Goldschmidt

— Léwy! Ezt nem gondolhatja komolyan! Péntzt fogadjak el az apámtól, hogy egy keresztény lányt tartsak el rajta!

— Hát akkor, igaz lelkemre mondom, — nem tudok más kivezető utat, mint, hogy — keresztelkedjen ki. Tulajdonképpen ez is volna a legtermészetesebb: ha igazán szívből szereti a menyasszonyát, akkor könnyű dolog lehet az ő kedvéért kikeresztelkedni.

Örjöngeni tudnék az ilyen teóriáktól! Ez a teória olyan kifogástalan és mégis olyan könnyen tudnám és azonnal egy másik teóriával megcáfolni, ami éppen olyan kifogástalan: tisztességes ember nem hagyja el hitét semmiféle világi boldogság kedvéért. De hiszen maga nagyon jól tudja, hogy én nem bírok kikeresztelkedni, én, aki minden reggel és estéről-estére elmondom a keriat semá-t. Magam se tudom miért, — de most többre becsülöm a zsidókat mint régebben... Sokszor már olyan erősen beleképzeltem magam abba, hogy ki vagyok keresztelkedve, hogy kereszténynek néztem magam — el se tudom mondani magának, milyen gyötrelmem volt az nekem, ha ilyenkor utközben valami zsidóval találkoztam és milyen leirhatatlan megkönnyebbülés, ha aztán azt mondtam magamban: hiszen még nem is keresztelkedtél ki! Aztán eszembe jut az kikeresztelkedett zsidó is, itt városban, aki péntek este, mikor a zsidók templomba mentek, egészen a kapuig utánuk szaladt és addig állott odakünn, míg a lechá dódi-t¹⁾ nem énekeltek — akkor sirva fakadt és hazament.

— Ha így áll a dolog, akkor kénytelen vagyok gyógyíthatatlannak nyilvánítani magát

¹⁾ Péntek esti énekes imádság

Most már nyugodtan állíthatom, hogy ez jó volt így. A várakozás unalmas óráiban egyszerre ötletem támadt. Mi történne, gondoltam, ha irdalmi terveimet, amelyekről Bécsben átmulatott éjszakák után álmodoztam, valóságra váltanám. Ezuttal nemcsak ambíciók tüzeltek akaratomat, hanem a kenyér gondja is. Így jutott eszembe, hogy olyan regényeket kellene írni, amelyeknek cselekvénye egyetlen érdekes ember között játszódna le. Érdekesebb embertípust pedig nem találtam a detektív-nél és így született meg

Prónayt hazaárulónak bélyegezték saját tisztjei

A burgenlandi hadjárat pikantériái. Elitették a becsületsértő tisztjeit. Prónay végezni akart IV. Károlyal. Bethlen újabb áldozatokat hozott a kölcsönért

(London, január 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) Bethlen gróf miniszterelnök tárgyalta Benes cseh külügyminiszterrel s úgy hírlik, hogy a köztük fennálló nehézségek nem legyőzhetetlenek s a legközelebbi napokban meg egyezésre lehet számítani. Bethlen ugyanis visszavonta néhány régebbi ellenvetését s beleegyezett abba, hogy a kölcsönösszegekből jóvátételt fizessen Magyarország a kisantantnak s hogy a törlesztési időszak husz év maradjon. Ezzel megszűnt a népszövetség angol és francia delegátusai között támadt legfőbb nézeteltérés s a pénzügyi bizottság jelentése már ma a magyarügyi albizottság elé kerülhetett.

Lehetséges, hogy a magyarügyi albizottság már a mai ülésen fog dönteni. Jól értesült körökben azt hiszik, hogy

a legnagyobb nehézségek

a pénzügyi ellenőrzés keretei és mértéke körül, valamint a jóvátételi bizottság szerepe körül merültek fel. Késő este a népszövetség pénzügyi bizottságának tagjai között sikerült hosszabb tárgyalás után két fontos kompromisszumot létesíteni. Nevezetesen olyan pénzügyi megegyezést, mely szerint Magyarország a kölcsönt husz év alatt törlesztheti, viszont azalatt az adójövedelmek és az aratás eredménye szerint minden évben átlag négyszázezer font sterlinget, vagyis körülbelül tízmillió aranykoronát fizet jóvátételi számlájára. Ehhez a feltételhez

állítólag a kisantant is hajlandó hozzájárulni

azzal a feltétellel, hogy a kölcsöntörlesztés tartamára a kisantantban szövetkezett államokat feloldják mindama kötelezettségek alól, melyeket mint az egykori monarchia utódállamainak vállalniuk kellett.

Sherlock Holmes rövid mesék keretei között. Azért fogtam rövidebbre a dolgokat, mert két-három hét alatt be tudtam egyet-egyet fejezni és a váróteremben való üres semmittevést beszűntethettem. Egyedül voltam ugyan a teremben, de csak látszólag. Mert fantáziámban egymásután jelentek meg Sherlock Holmes kliensei, majd brigádjai a jobbnál jobb titkosrendőröknek. Annyira benne voltam ebben a társaságban, hogy egészen megfeledkeztem arról, hogy voltaképpen szemorvos vagyok.

Budapest, január 19. A jóvátételi bizottsághoz közelálló helyről a „Nemzeti Ujság“ arról értesül, hogy a magyar kölcsön pénzügyi ellenőréül Adelsword neves svéd közgazdász szemelték ki.

Budapest, január 19. A katonai bíróság ma hirdette ki ítéletét Prónay Pál alezredes becsületsértési pörében. Lackovics László főhadnagyot tiznap, Inczedy Ágoston és Molnár Endre főhadnagyokat, valamint Kass László hadnagyot egyheti foglárfoháza ítélté a bíróság. A többi tisztet felmentették. Az ítélet indokolásában a bíróság megállapítja, hogy a nyugatmagyarországi felkelés idején a vádlottak Ocskay brigádnak és

közönséges árulónak neveztek Prónayt.

A tiszték beismerték, hogy használták ezeket a kifejezéseket, de azzal védekeztek, hogy közszájon forogtak. Lehetséges, hogy Prónay megváltozott azóta, bebizonyíthatják azonban, hogy akkoriban megérdemelte a hazaáruló nevet. A bíróság helyt adott a bizonyításnak. A tiszték vallomásaiból beigazolódott, hogy Habsburg Károly első magyarországi visszatérésekor

Prónay erős Habsburg-ellenes magatartást tanúsított,

az exkirályt becsülte és kijelentette, ha rábízta volna Károlyt, ő elintézte volna. Ugyanakkor embereket küldött Prónay az exkirály kézrekerítésére. Később azonban megváltozott. Vacsorákon fogadta Albrecht főherceget és a tisztjeit arra kérte, ne beszéljenek erről, nehogy mende-mondákra alkalmat szolgáljon. Ez a változás azzal magyarázható, hogy Prónayné legitimista érzelmű és még a királypuccs után is Szombathelyen hangulatot igyekezett kelteni a Habsburgok mellett.

A haditörvénytörés azonban nem tartotta magát illetékesnek arra, hogy megállapítsa,

— Na, hát akkor menjen a maga útján ember! Fusson el mind a kettőtől: a tüztől is, víztől is.

— Mazával nem lehet máma kibírni, — mondotta Jákob.

— Jóisten, de hát mit csináljak? Mondja inkább úgy, hogy a maga helyzetében, a maga kutyaszoritójában nem lehet kibírni! Hiszen én szívesen ugranék magáért tűzbe is, vízbe is, — azt elhíheti nekem — de nem tudom belátni, mi haszna lenne magának abból. Ha segítségére lehetek valamiben, szóljon, itt vagyok, parancsoljon. Ha viszont pillanatnyilag maga se tudja és talán később jut majd eszébe: hát a lakásom címét tudja. Isten vele! Tiszteltetem a tiszteletesné asszonyt!

Visszamenet Léwy azt mondta magában: úgy hiszem, ezt a szegény embert most olyan hangulatba kergettem, hogy odamegy és valami ostobaságot fog elkövetni. De a legnagyobb ostobaság is amit végezhessen, még mindig okosabb dolog, mint továbbra is így folyni hagyni az ügyet, amint éppen folyik.

De Jákob azon az estén semmiféle ostobaságot se követett el. Mentől inkább közelébe ért a nyaralónak, antól jobban lehiggadt ingerültsége és az a bizonyos füledt, tompa, de mégis izgult kedélyállapot újra urrá lett fölőte.

Mikor Thóra meglátta jöttében, haloványan és bágyadtan a hosszú uttól, a melegtől és izgatottságtól, azt hitte, hogy beteg és ijedten sietett a házigyógyaszeréért. A család többi részét is nyugtalanította arckifejezése. Körülvették és résztvevőn kérdezősködtek hogyléte felől. Mikor Thóra megjött a csöppekkel, Matild néni kikapta kezéből az üveget, hogy sajátkezüleg olvassa belé a kanálba. Jákob egy pillanatra csudásan jól érezte magát.

(Folyt. köv.)

Báliruhákat minden árnyalatban fest, tisztít Czink

vajjon P
tatására
csak fele
megtörté
vádoltak
ménynek
sekkel r
keseredé
ket. A
zolódot,
latát ner
bírótság

Mi
Az Uj K
den délut
körülmény
tünéséről
adni. Vég
hogy a h
ség hossz
tött, hogy
mellékfog
főfoglalkoz
eltünéseim

A f
fejlődött.
és bonyolu
telenül ki
nézve polg
A s
zését köz
gyanusítás
tevést. Ig
abban, hog
jesíti polg
ujra eltűnt
tagjai név
ban így:

A ne
és minden
nem sokáig
került rejt
asztala mel
Egys
jegyet, még
gondolkozik
— J
választások

Ki ha
királyt és n
felkereste e
munkatársai
jelentette,
országi zsidó
megtömhess

Lude
kampóskere
nappal ezél
tetett nyila
anélkül, ho
felfedezését
jelölte meg

— H
dotta — ne
sohasem ke

Im ig
hivek nagy
jött arra, h
naphoz haso
okának söté
plusz és mi
máshoz adn

Ki cs
zsidó? A ne

Ki h
Mind a ket

Felozl

Berlin
nemzeti csop
követeli, ha
hogy az uj
birodalmi g
azzal indoko
talmazási t
gyűlés egys
ügyeinek al
lehetetlenné,

keretei között. Azért mert két-három hét fejezni és a váróterest beszűntethettem. Remben, de csak lát egymásután jelentek usei, majd brigádjai a nek. Annyira benne hogy egészen megoltaképpen szemorvos

át tisztjei

szteket. Prónay tit a kölcsönért

A jóvátételi bizott a „Nemzeti Ujság” gyar kölcsön pénz d neves svéd köz-

A katonai bíróság Prónay Pál alezredes Lačkovic László fő Agoston és Molnár lamint Kass László gházra ítélte a bírótették. Az ítélet in megállapítja, hogy a és idején a vádlot és

vezették Prónayt.

hogy használták eze al védekeztek, hogy séges, hogy Prónay onyithatják azonban, elte a hazaáruló ne a bizonyításnak. A zolódott, hogy Habszági visszatérésekor llenes magatartást

s kijelentette, ha rá ntézte volna. Ugyan Prónay az exkirály onban megváltozott. eht főherceget és a eljenek érről, nehogy szolgálgjon. Ez a vál-hogy Prónayné le a királypuccs után is igyekezett kelteni a zonban nem tartotta hogy megállapítsa,

enjen a maga útján a kettőtől: a tüztől et máma kibírni, —

t csináljak? Mondja helyzetében, a maga et kibírni! Hiszen t tüzbe is, vízbe — de nem tudom magának abból. Ha en, szóljon, itt va- szont pillanatnyilag öbb jut majd eszébe: . Isten vele! Tisz- zonyt!

t mondta magában: embert most olyan y odamegy és valami De a legnagyobb vihet, még mindig bbra is így folyni pen folyik. stén semmiféle osto- ntól inkább közelébe ban lehiggadt inge- edt, tompa, de mégis rra lett fölötte.

a jöttében, halová- u uttól, a melegtől hogy beteg és ijed- ekért. A család többi rkifejezése. Körül- zkösködtek hogyléte a csöppekkel, Ma- az üveget, hogy kanálba. Jákob egy te magát.

it Czink

vajjon Prónayt előző álláspontjának megváltoztatására magasabb indokok vezették-e, vagy csak feleségének köszönhető. A sértés azonban megtörtént. De figyelembe vette a bíróság a vádlottak büntetlen előéletét és enyhítő körülménynek, hogy a kitüntetésekkel és elismerésekkel rendelkező vádlottak heves hazafiai elkeseredésükben használták a sértő kifejezéseket. A másik négy tiszt állítása részint beigazolódott, részint pedig a sértő szavak használatát nem lehetett rájuk bizonyítani és ezért a bíróság felmentette őket.

Ez történt...

Mi lesz, ha megbukom az új választásokon?
Az Uj Kelet egyik munkatársa már évek óta minden délután (a szerkesztőségi órák alatt) rejtélyes körülmények között órákra eltűnik. Rejtélyes eltűnéséről semmi faggatásra sem akart felvilágosítást adni. Végül is szerkesztőségi értekezlet ült össze, hogy a különös titokra fényt derítsen. A szerkesztőség hosszú vita után három szótöbbséggel úgy döntött, hogy az illető kollégának a szerkesztőségi mellékfoglalkozásán kívül okvetlenül valamilyen főfoglalkozása is van és azt intézi el a rejtélyes eltűnéseinek órái alatt.

A főfoglalkozás kiderítésénél újra hosszú vita fejlődött. Előkerült a térkép meg a stopperóra is és bonyolult matematikai műveletek után kétség-telenül kiderült, hogy a kollégánk főfoglalkozására nézve polgármester Kissebesen.

A szerkesztőségi értekezlet zseniális feltedezését közölte a munkatárssal, aki nem tiltakozott a gyanúsítás ellen, de nem is erősítette meg a feltevést. Így azután már mindenki megnyugodott abban, hogy az említett órák alatt Kissebesen teljesíti polgármesteri funkcióit. Ma délután, mikor újra eltűnt a szerkesztőségből, a szerkesztőség többi tagjai névjegyet készítettek a vállalat nyomdájában így:

N. N.
polgármester
Kissebes

A névjegy hamarosan az asztala fölé került és mindenki kíváncsian várta a hatást. A hatás nem sokáig váratott magára. A hírlapíró vissza-került rejtélyes körútjáról és izgatottan ült le az asztala mellé, hogy az elvesztett időt behozza.

Egyszer csak felnéz a falra, meglátja a névjegyet, megegyszer megnézi, azután hosszasan elgondolkozik és nagyon komolyan így kiáltott fel:
— Jó jó, de mi lesz, ha megbukom az új választásokon?

Ki hazudott? Henry Fordot az, amerikai autókirályt és nemzetközi antiszemita prófétát 1915-ben felkereste egy amerikai magyar szocialista lap munkatársa. Ford akkoriban az interju során kijelentette, hogy a háboru véres átkát a németországi zsidó bankárok zudították a világra, hogy megtömhessék pénzeszsákjaikat.

Ludendorff exhadsergőparancsnok és a német kampókeresztések koronázatlan királya néhány nappal ezelőtt egy amerikai publicistát szerencsételtett nyilatkozatával. A jeles „történelemkutató” anélkül, hogy ismerte volna Ford korszakalkotó felfedezését katonás rövidségű velős mondattal jelölte meg okát a világháborúnak.

— Ha az amerikai zsidó bankárok — mondotta — nem akartak volna pénzt keresni, akkor sohasem keveredett volna Európa háboruba.

Im így szónokol a két próféta az ájtatos hívek nagy öröme, míg valamelyik hívő rá nem jött arra, hogy a két igazság egymás nélkül a naphoz hasonló ragyogó fénnel világít be a háboru okának sötétjébe, de együtt a kettő a matematika plusz és mínusz jeleihez hasonló, amiket ha egymáshoz adnak, bizony zéró lesz belőle.

Ki csinálta hát a háborut? Az amerikai zsidó? A német zsidó?

Ki hazudott? Ford, vagy Ludendorff? Mind a ketten.

Feloszlatják a német birodalmi gyűlést

Berlin, jan. 19. A birodalmi gyűlés német-nemzeti csoportja javaslatot nyújtott be, melyben követeli, hasson oda a kormány a kancellárnál, hogy az új választásokat mielőbb kitzúzza és a birodalmi gyűlést feloszlassa. Javaslátát a párt azzal indokolja, hogy február 15-én lejár a felhatalmazási törvény hatálya s miután a birodalmi gyűlés egyszer már kikapcsolta magát az ország ügyeinek alkotmányos vezetéséből, maga tette lehetetlenné, hogy feladatát rendesen végezze tovább.

Utlevelészhámosok garázdálkodnak az erdélyi falvakban

Kétmillió lejjel szökött meg egy aradi kivándorlási ügynök. A munkaügyi minisztérium figyelmezteti a közönséget, ne üjjön fel csalóknak

(Kolozsvár, január 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) A munkaügyi minisztériumnak a kivándorlást megszorító intézkedései óta az ország egész területét kivándorlási ügynökök raja lepte el, akik busás összegekért vállalták az Amerikába való utlevelek gyors megszerzését. Az ügynökök különösen a dollár-láztól mámoros falvakban találnak jó talajra.

Ma már majdnem mindegyik erdélyi vagy bánáti falunak van egy-egy Amerikát-járt és nemrégiben hazatért földije, a több ezer kilométeres távolság és a hosszú amerikai kényszerű absztinencia után mértéktelenül jól-ésó ital göze kéigette az agyából a nélkülözésekkel és kemény robottal teli napokat és sóvár képeket szinez ájtatosan hívó falusiaknak a tengerentuli ígérlet földjéről.

Kétféle szélhámosok

A háborus és háboru utáni évek súlyától megviselt emberek között könnyű dolguk van a kivándorlásra csábító ügynököknek, akik között rengeteg a szélhámos. A szélhámosok egyik csoportja veszélytelenebb. Ezek hejárnak a falvakat, összeszedik a kivándorolni akaró emberek iratait, kettőtől ötezer lejjig terjedő kijárási összeggel együtt. Az összeszedett iratokat a belügyminisztérium utlevélosztályához terjesztik fel, ahol minthogy az ügynököknek semmi befolyásuk sincs, a rendes hivatalos uton intézik el a kéréseket, éppugy, mint azokat az irásokat, amelyeket az utlevélkérő ügynök nélkül önmaga küld meg a minisztériumnak. Ezek a szélhámosok tehát minden ellenszolgáltatás nélkül csalnak ki néhány ezer lejt hiszékeny emberektől.

A szélhámosok veszedelmesebb fajtája vagy hamis utlevéllel látja el megbízóit, vagy egyszerűen megszökik a kicsalt pénzzel. Az utóbbi években ezek az álkivándorlási ügynökök milliókra menő összegekkel károsították meg az erdélyi és bánáti falvak lakóit.

Óvakodjunk a szélhámosoktól

A munkaügyi minisztérium idejekorán ismerte fel a kivándorlási ügynökök visszaéléseinek súlyosságát. Ezért az elmúlt héten hirdet-

Nem szabad a Sfatul központját hátbatámadni

Az aradi kereskedők igazságtalanul támadták a Sfatul bukaresti vezetőségét. Szükség volt a bukaresti kongresszusra. Kolozsvári kereskedők nyilatkozatai

(Kolozsvár, január 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Uj Kelet esütörtökön megjelent számában közölte Dimitrie Cristian bankfőpénztáros, a Sfatul Negutorese aradi csoportja titkáranak nyilatkozatát, aki szerint Arad kereskedői, elmentében a kolozsvári kereskedőkkel, elégedetlenek azzal az eredménnyel, amelyet az országos bukaresti kongresszus elért. Munkatársunk felkeresett ma néhány kolozsvári kereskedőt, akik az aradiak elégedetlenségéről és a kolozsvári kereskedőknek ez ügyben elfoglalt álláspontjáról nyilatkoztak.

A bukaresti kongresszusra szükség volt

Rózsa Mór ezeket mondotta:

— Nagy különbség az aradi kereskedők állásfoglalása és a mi véleményünk között tulajdonképpen nincsen. Az aradi kereskedők agresszívebbek voltak talán, amikor a Sfatul ot-tani titkáran keresztül nevezték a gyermeket, de hiszen a bukaresti eredményekkel mi sem lehetünk megelégedve. Egyetlenegy olyan pontja sem volt a kongresszusnak, amely elintéztést nyert volna és amelynek sérelmét a kormány kiküszöbölte volna. A legfontosabb kérdésekben pedig, elsősorban a forgalmi adó eltörlése, illetve pausalizozása, az uzoratórvény megszüntetése, a kereskedelem szabadságának teljes visszaállítása kérdésében semmiféle akciót nem veszünk észre, javulást sem látunk, nem-hogy a teljes, megnyugtató elintézésre számíthatnánk.

— Eltérő a véleményem az aradiak véleményétől a felelősség kérdésében. Ők egyesegedül a Sfatul bukaresti központját okozzák azért, hogy a kongresszus eredményre nem vezetett. Ki kell jelentenem, hogy véleményem szerint és amennyire én látom a helyzetet, a Sfatul központjának felelősségrevonása igazságtalan, mert azok az urak ott minden lehetőt megtesznek, hogy a kormányt engedékenységre, a kereskedelemügyi minisztert pedig ígéreteinek be-

ményt tett közzé, amelyben figyelmeztette az érdekelteket, hogy a minisztérium az összes kéréseket a beérkezés szigorú sorrendjében bírálja el és a kijárók semminemű könnyítést nem érhetnek el. Ugyanakkor figyelmeztette a hatóságokat, csak a hatóságilag engedélyezett ügynökségeket tőrjék meg, azokat az ügyököket pedig, akik ezzel a hatósági engedéllyel nem rendelkeznek, tartóztassák le és adják át a büntető hatóságoknak.

Külön is figyelmeztette a munkaügyi minisztérium a kivándorlókat arra, hogy az amerikai utlevelek megszerzésére nincs szükség közvetítésre és mindenki a saját érdekében cselekszik akkor, ha az iratokat sajátkezűleg vagy a vármegyei prefekturák útján egyenesen a minisztériumba terjeszti fel, mert a minisztérium teljesen egyforma elbánásban részesíti a közvetlen uton és a legális ügynökök útján érkező utleveleket.

Kétmillió lejjel szökött meg egy aradi szélhámos

A munkaügyi minisztérium figyelmeztető rendelete után az ország rendőrsége nagyszabású akciót kezdett az álkivándorlási ügynökök leleplezésére. A vizsgálat során néhány szélhámos a rendőrség kezére is került, de még most is igen sok utlevélcsaló garázdálkodik az országban, de különösen a Bánát gazdag falvaiban.

Az aradi rendőrségen ma a följelentések tömege érkezett Tiberiu Jena volt tisztviselő ellen, aki Aradon és a környékbeli falvakban kétmillió lejt szedett össze hiszékeny emberektől azzal, hogy amerikai utlevelet szerez a számukra. Az utleveleket többszöri sürgetés ellenére sem szerezte meg, néhány nap óta pedig nyomaveszett.

A rendőri vizsgálat megállapította, hogy a szélhámos néhány hónappal ezelőtt 340.333—923 sz. alatt egész Európára szóló utlevelet szerzett és így a kicsalt pénzzel valószínűleg külföldre szökött. Az aradi rendőrség táviratilag kereste meg az ország rendőrhatalóságait a szélhámos letartóztatására.

tartására birják. Sajnos, nincs olyan hatalom a Sfatul központjának kezében, amilyen hatalom egy ilyen óriási és nagyfontosságú testület vezetőségét megilletné, nincs módjában a reformokat kierőszakolni, nem tehet egyebet, mint követeléseink állandó hangoztatása mellett vár. Várja, hogy a kormány megérezze ezeknek a követeléseknek óriási gazdaságpolitikai fontosságát és hogy teljesítse végre azt, amit az egész kereskedővilág kíván és ami nagyban elősegítené az ország közgazdaságának egészséges fejlődését.

—Ha a központ vár, mi sem tehetünk egyebet, mint várunk. Nem jelenti ez azt, hogy ez várakozás az emberi kor legvégsőbb határáig tarthat, mert hiszen lesz idő és ez az idő valószínűen a Sfatul közeli közgyűlésén be is következnek, amikor újra felemelhetjük tiltakozó, kérő, sőt követelő szavunkat és megbeszélhetjük, hogy milyen módokon lehetne a követelések teljesítését elérni. A kereskedővilág a multban is megmutatta, hogy nem riad áldozattól vissza, előre mondhatom, hogy most is így lesz és a kereskedők önzetlen áldozatkészséggel párosult harca meg fogja hozni a feltétlen sikert. A bukaresti kongresszusra szükség volt, csak a legoptimistábbak remélhették, hogy a kongresszust rögtön eredmény fogja követni, az csak megindulása volt annak a mozgalomnak, amely lassan és fokozatosan egyre szélesebb mederben kezd hömpölyögni.

Ne politizáljanak

— Mi Bukarestből, a Sfatul központjából állandó jelentéseket kapunk és állandóan figyelemmel tudjuk kísérni azt a mozgalmat, amelynek keretében az ottani központunk a kereskedőosztály követeléseit érdekezésben harcol. Jól tudjuk, hogy ez a harc nagy és nehéz, jól tudjuk, hogy az eredmény még messze van, így hát igazságtalan dolog volna ezért az eredménytelenségért központunkat hátbatámadni

és erejét beharcokkal gyengíteni. Ha azonban azt vennők észre, hogy azok a férfiak, akik Románia kereskedőosztályának érdekeit ott képviselik, akikre mi teljes bizalommal és megértéssel tekintünk, elhanyagolnák a mi érdekeinket, ellankadnának ebben a harcban, amelyet egyrészt a kormány akadékoskodása, másrészt nagyon sok esetben a közvélemény ellen kell folytatnia, módunkban lenne megtalálni azokat az eszközöket, amelyeknek segítségével a megakadt kereket meg lehetne kenni és az elakadt gépet meg lehetne indítani.

— Arad kereskedői elégedetlenek a kongresszus eredményével. De vajjon volna-e bennük annyi összetartás és erő, hogy az eredmények kivívása érdekében váll-vállvetve képesek volnának felvenni a harcot, ha arra kerülne a sor, hogy ez a harc, amelynek eredményei kilátástalanok, a legvégsőkig elmenne, ha arra kerülne a sor, hogy mint azt Somogyi Miksa Bukarestben indítványozta, *becsukjuk üzleteinket és úgy kényszerítsük ki a kormánytól követeléseink teljesítését, mit szólnának ahhoz*

Elhalasztják az angol vasutások sztrájkját

Macdonald külpolitikai programja. Anglia minden eshetőségre felkészül. Németországnak a lehető legnagyobb jóvátételt kell fizetnie

(London, jan. 19. Az Új Kelet tudósítójától.) A fenyegető vasutassztrájk nagyon rosszkor jönne a munkáspártnak, mert bizonytalan időre elodázná Macdonald kormányrajutását. Sztrájk előtt ugyanis milyen kormányt nem lehet lemondásra bírni s így a Labour Party bizalmatlansági indítványát, melyről hétfőn döntenek, le kellene venni a napirendről. Ennek az elkerülésére Henderson és Thomas munkásvezérek azon vannak, hogy a mozdonyvezetők és fűtők vasárnapra kitűzött sztrájkját elhalasszák.

London, jan. 19. Scott Dickers szocialista képviselő beszédet mondott választóinak. Saját céljainak ismertetése után kijelentette, hogy a

Központi statisztikai hivatalt és vámpolitikai központot kíván a kereskedelmi kamara

(Kolozsvár, január 19. Az Új Kelet tudósítójától.) Most jelent meg a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara évi jelentése, amelynek bevezető általános része sok, figyelemreméltó kritikát foglal magában az elmúlt év közgazdasági eseményeivel szemben. A spekulatörvényre vonatkozóan az a megjegyzése a jelentésnek, hogy a törvény hibás feltevésekből indul ki. A törvény tudniillik azt tette fel, hogy minden drágaságnak a kereskedelem a felidézője, tehát kivétel nélkül minden üzlet, a legbizalmasabb is, üldözendő. A drágasági irányzat elől maga az állam sem tudott kitérni, mert hiszen a fokozódó szükségletek fedeztetése érdekében a vám, a vasut, a posta díját és a monopolicikké árát több esetben kénytelen volt emelni és ezzel a drágaság fokozásához maga az állam is hozzájárult. A spekulatörvény helyett csak a helyes közlekedési és kereskedelmi politika bevezetését találja a kamara alkalmasnak. Mindezek felett — írja jelentés — arra kell törekedjék az állam, hogy a megrongált vasuti anyagot és hiányos vasuti és postaszolgálatot békebeli szolgáltatató képességre emelje fel. Ha a vasut és posta megtehető kiképzési és feladatát pontosan és lelkiismeretesen betöltő tisztviselői karral, továbbá megfelelő mennyiségű lokomobillal és különösen teherkocsikkal fog rendelkezni, az alapépítmények kijavítottak, az egyes állomások raktárhelyiségekkel bőven elláttak és a vasut a nemzetközi szerződésben vállalt szavatosságot az áruszállításoknál kimondja és vállalja, vagyis ha minden kereskedő vételeinél és eladásainál perepontossággal és nyugodtan számíthat küldeményei zavartalan és illegális költségektől mentes szállítására, akkor nem kell aggodalmaskodjunk az indokolatlan drágaság miatt, mert a megindult konkurrencia maga fogja letörni az árakat, a kereskedelem teréről elsepenni az oda betolakodott tisztességtelen és szakavatatlan elemet.

A kormány intézkedésének ezen felül is még sok feladat jut a kiviteli-beviteli kereskedelem könnyítése és a jól alkalmazott vámpolitika meg alapozása körül.

A lakosság és a hazai ipar évi szükségletéről tehát pontos statisztika volna minden kivitelre alkalmas nyersanyagra vonatkozólag egybeállítandó és a belföldi szükségleten felüli mennyiségek kivitelét minden könnyítés rendelkezésre adásával kellene elősegíteni.

Arad város kereskedői, hajlandók lennének arra, hogy néhány napig, esetleg néhány hétig zárva tartassák üzleteiket. Nem akarom ezzel azt mondani, hogy én híve vagyok ennek az erőszakos és terrorisztikus eszköznek, azonban kérem akarom aradi kereskedőtársaimat, *ne kritizáljanak egy olyan munkát, amelynek minőségével tisztában nincsenek és ne gondolják, hogy sétatápcával át lehet törni egy jól megkonstruált hatalmas várfalat. Nekünk is egzisztenciális érdekeink volna, hogy a spekulatörvényt megszüntessék, hogy egy könyvkereskedőt, aki egy lejjel adja drágábban az egy esztendővel ezelőtti megvásárolt portékáját mint szabad lenne, ne ítélnék három ezer lejre, nekünk is érdekeink volna, hogy az adóellenőröknek ne legyen joguk minket a nap bármely órájában zaklatni és minden kis mulasztásért feljelenteni, de nem kívánunk lehetetlent, nem hangoztatunk nagy kijelentéseket és várjuk, hogy a mi összetartásunknak és bukaresti központnak szisztematikus munkájának meg legyen a kívánt eredménye.*

munkáspárt külpolitikáját a következő pontokban foglalta össze:

1. Nem adnak több pénzt a singaporei flottabázis kiépítésére.

2. Az új kormány a lehető legnagyobb összegeket fogja követelni Németországtól jóvátétel fejében.

3. Anglia flottájának és hadseregének továbbra is hatalmasnak kell maradnia.

A munkáspárt külpolitikai programjának van még egy pontja, mely kilátásba helyezi, ha nem sikerül a francia-angol viszonyban enyhülést létrehozni, az új kormány Anglia légi flottáját is hatalmasan ki fogja fejleszteni.

A belföldi szükségletek és gyáripárunk termelési pontos statisztikájának szemlélő tartásával lennének a kiviteli és behozatali vámtételek megállapítandók úgy, hogy az export cikkekkel a külföldi verseny legyőzhető, az importált cikkekkel és nyersanyagokkal a hazai ipar érdekei és versenyképessége a belpiacon feltétlenül biztosítva legyen anélkül, hogy a hazai ipar monopolisztikus helyzetbe kerüljön.

Általában szükséglet pótolna — az eddigi gyakorlattal szemben — egy az egész ország minden természetű statisztikai adatainak egységes feldolgozását modern alapon teljesítő Országos Központi Statisztikai hivatal létesítése, mert az egyes minisztériumok által kiadott részstatisztikák az áttekintést nem adják meg kellőleg és szerkesztésük sem történik egységes elvek szerint.

Vámpolitikánk helyes irányítására és kormányzatunk pontos tájékoztatására szükségesnek mutatkozik egy olyan intézmény létesítése, amelynek kizárólagos feladata legyen a hazai és külföldi termelési adatok gyűjtése, a vámok nemzetközi vonatkozásában való tanulmányozása, hogy a kormányának akár a hazai vámtételek módosítása, akár külkereskedelmi szerződések kötésekor megbízható és pontos adatszolgáltatás állhasson rendelkezésre minden irányban. Ily intézmény Vámpolitikai Központ címen Ausztriában, Csehszlovákiában és Magyarországon az ottani kormányok támogatásával már évek óta működnek, munkásságuk igen közhasznú. Használó alakulatban, vagy kizárólag allami intézményként, hazánkban is életre lenne hívandó egy ilyen intézmény.

— Egy budapesti rendőr fia agyonlőtte az anyját. Budapestről jelentik: Vasárnap délután az Erzsébet királyné-ut 86. számú házban véreztetés szerencsétlenség történt. Kovács Bertalan, Kovács Vencel rendőr 16 éves fia ebéd után kiment a konyhába, ahol édesanyja éppen az edényeket törülgette. A fiu leült egy székre, kiszedte atyja revolveréből a golyókat és amikor azt hitte, hogy már egy sincs benne, elcsattantotta a ravaszt. Irtózatos dörmögés hallatszott, a fegyver elsült és a véletlenül benne maradt golyó Kovács Vencelnek nyakszirtén talált. Kovácsné haldokolva esett össze és mialatt a mentők a Rókusba vitték, meghalt.

Gésa és feleség

Alice Schalek írónő, a bécsi nőmozgalom egyik harcosa a „Neue Freie Presse”-ben számol be japáni utjának impresszióiról. Az alábbi sorokat, amelyek világosan mutatnak rá a japán nők ferde társadalmi helyzetére, az ő írásaiból vesszük:

Messze országok gondtalan ifjai kerekednek fel Japán felé a világhírű gésák kedvéért és ritkán csalódnak várakozásukban. A gésa valóban az a bájos, színesen öltöztetett játékbaba, játszadozó gyermek (ma már megköveteli a törvény, hogy tizenkettedik évét betöltse), aki énekel, táncol és zenél, éppen úgy, ahogyan a vándorutra berendezkedett fiatalberek iluzióikban elgondolták. Körülbelül ennyit tudnak Európában a gésákról. Az azonban kevesen tudják, hogy a gésa milyen szerencsétlen hatással van a japán családi életre.

A távolság csaloa prizmján keresztül a japán családi élet színes lírai versnek látszik, holott a japán nő a legszánalomraméltóbb rabszolgája a világnak. Már kisgyermek korában hamupipőke szerepét játsza a japáni lányka fiutestvére mellett, aki szemefénye családjának. Ha nem adják el gyermekkorában valamelyik gésaiskolának, akkor anélkül, hogy őt is megkérdeznék, az atyja által kiválasztott férfihez kényszerítik feleségül. Vén leányok egyáltalában nincsenek Japánban, a kevés számú keresztény japán nőket kivéve. A japán néphumor éppen ezért a vénnyalanságot a kereszténység járuléknak tartja. A misszionáriusok ugyanis legelőször arra oktatják a megtérített nőket, hogy csak a maguk választottjához menjenek férjhez. Minthogy azonban a japán társadalmi élet nem nyújt ismerkedési lehetőséget a fiúk és lányok között, azok, akik fellázadnak apjuk akarata ellen, pártában maradnak.

Aki férjhez megy, teljesen ki van szolgáltatva férje kénye-kedvének. A japán férfi, ha megvan szorulva anyagilag, sokszor áruba is bocsátja a feleségét.

Japánban van a legnagyobb gyermekhaladósága, — negyven percentje pusztul el a csecsemőknek és mégis sok a gyermek Japánban. A japán nő szinte kötelességszerűen minden évben egy-egy gyermeket hoz a világra, akit évekig keresztül maga táplál. Harminczéves korában aztán a legtöbb japán nő kiszáradt, tönkrement pária, aki halálosan fáradt testét már alig vonszolja. Az arca ráncos, szája petyhüdt, fogai kilógnak a lelőgő ajkak közül.

„A férj akkor a gésáknál keres kárpótlást. És ha este hazajön a férj — délben a boltjában, gyárában, vagy vendéglőben eszik, akkor a háza kényelmébe helyezkedik, leül ebédje mellé, míg az asszony a konyhában eszik a cselédséggel. Még ha vendégek vannak, akkor sem eszik együtt az urával, cselédként szolgálja ki a vendéget, anélkül, hogy szabad volna szólni hozzá. A japán feleség örökös szobarabságra van ítélve, a férje sehová sem viszi magával és ha több évre elutazik, az anyós őrizetére bizza, amihez képest a tömlő idillikus állapot.

Ósi japán szokás szerint még csak nem is mutathatja magát boldogtalannak a japán asszony. Arra nevelik, hogy érzelmeit elrejtse és senkinek se mutassa meg igazi arcát. A rákényszerített álarc alatt azonban a halálos szerencsétlenség és a rabság kínja vonaglik.

A gésa élete ezzel szemben a szabadságot jelenti. Szabadon beszélhet. Társaságok szórakozásukra éppen úgy megrendelhetik maguknak a gésákat, mint a bort. Társasösszejövetelekről, ünnepekről sohasem hiányoznak a gésák, akik szinte az étlap egyik legfontosabb pontját képviselik és úgy rendelik meg őket telefonon valamelyik irodától, mint Európában a koncertjegyeket. Az asszony pedig szótalanul ül a konyhában, míg férje barátai a gésákkal mulat.

A japán társadalom erkölcsi felfogása szerint, ha az asszony beteg, a férje jogosan él együtt a házában valamelyik cselédjével, viszont a házasságtörő asszonyt Japánban nemcsak a társadalom, a törvény is bünteti. Egy japán mandarin például lemondott rangjáról, mert a bátyja felesége megcsalta a férjét és így bemocskolta családjá összes férfitagjainak nevét.

A japán nő lealázó társadalmi helyzete jó részét a gésa-intézményből sarjadzik ki. A feleség az engedelmes igavonó háziállat és a gésa a kellemes társalgó, kiegészítik egymást és együtt nyújtják azt, amit az európai értelemben vett házasság. Ahhoz, hogy a japán asszony a feleség magaslatára emelkedhessen, el kell tűnniök a gésáknak. A japán házasság visszásságát legjobban egy évek óta Japánban lakó külföldi jellemezte így.

Eredeti „Klingerit” minden méretben kapható

Grossmann Jenő Nagyvárad

Baross-utca 10. Sürgőnyoim: Grossmasin. Telefonsz. 2-86

Feleség

rónó, a bécsi nőmozgás a „Neue Freie Presse“ újság utjának impressziókat, amelyek világon japán nők ferde társaság írásából vesszük:

Alan ifjai kerekednek gésák kedvéért és ritm. A gésa valóban az élték baba, játszadozó éli a törvényt, hogy aki énekel, táncol és vándorutra berendezve elgondolták. Körül a gésákról. Azt a gésa milyen székén családi életre.

izmáján keresztül a versnek látszik, holomraméltóbb rabzsoló ermek korában hamuani lányka fiutestvére jának. Ha nem adják gésaiskolának, akkor gésák, az atyja által zenitlik feleségül. Vén Japánban, a kevés kivéve. A japán világságot a kereszt-

A misszionáriusok atják a megtérített választottjához menben a japán társakédesi lehetőséget a kik fellázadnak apjuk dnak.

sen ki van szolgál japán férfi, ha meg áruba is bocsátja

yobb gyermekhaladó pusztul el a csecsermek Japánban. A eren minden évben világra, akit éveken nevéves korában aztán, tönkrement pária, már alig vonsozolja. üdt, fogai kilógnak a

knál keres kárpoztást. érij — déiben a bolt- gben eszik, akkor ik, leül ebédje mellé, n eszik a cselédséggel. kor sem eszik együtt ja ki a vendéget, zóli hozzá. A japán van itélve, a férje ha több évre elutazik, ez képest a tömlőc

t még csak nem is nak a japán asszony. elrejtse és senkinek A rákényszerített zerengcséltenség és a

ben a szabadságot ársaságok szórakozá- netik maguknak a zéjövetelekről, ünne- a gésák, akik szinte pontját képviselik és on valamelyik irodá- jgyeket. Az asszony ban, míg férje bará-

csi felfogása szerint, jogosan él együtt a, viszont a házasság- sak a társadalom, a a mandarin például bátyja felesége meg- olta családja összes

adalmi helyzete jó- adzik ki. A feleség t és a gésa a kelle- st és együtt nyújt- mben vett házasélet. feleség magaslátára a gésáknak. A japán egy évek óta Japán- y.

utca 10. Sürgőnyeim: asin. Telefonsz. 2—86

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja

Szerkesztik: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.

Felelős szerkesztő: Dr. Marton Ernő

Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Elfizetési árak: Egy hónapra 60 lei, negyedévre 170 lei

félévre 320 lei, egész évre 620 lei.

Oromániában és külföldön az „Uj Kelet“ részére kizárólag Rador Publicitate (Bucuresti, Str. Gen. Berthelot 1.) hirdetési iroda vesz föl hirdetéseket.

Takarékpénztár a munkanélküli rablók felsegélyezésére

Elfogták a leghíresebb romániai rablóvezért. Jóbárátja volt a rendőrkapitánynak. Elsősztályon utazott a rablások színhelyére

(Eszék, január 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az eszéki csendőrség hosszú és kitartó nyomozás után Vinkovcén elfogta a szlavóniai rablóbandák vezérét: *Stanisavjevics Csarugát*. A hírhedt rablógyilkost Vinkovcéről átvitték Eszékre, ahol a csendőrlaktanya fogházába helyezték el. A csendőrség vezetője Csarugát már több ízben kihallgatta, aki eddig *már több rablást és gyilkosságot ismert be*. Elmondotta, hogy az utóbbi esztendőben elkövetett rablások legnagyobb részét az ő bandája követte el Szlavóniában. Vallomásából kiderült, hogy a féltelmes híri rablóbanda Boszniát és Dalmáciát is többször felkereste és ott is több büncselekményt követett el. A rablók a legtöbb esetben katona, vagy csendőruniformisban operáltak.

Rablásaik színhelyére vonaton utaztak. *Csaruga állandóan az elsősztályon utazott* — az uniformisokat és fegyvereket pedig mint személypodgyaszt vitték magukkal. A rablás színhelye közelében egy erdőben átöltöztek és felfegyverkeztek, a rablás után pedig ismét polgári ruhájukba bujtak az erdőben és hadiszertárukat vonaton vitték tovább magukkal.

Csaruga elmondotta, hogy bandájában a legszigorubb fegyelmet tartotta. Mint jellemző esetet hozta fel, hogy egy alkalommal két rablótársát, kik fegyvelemsértést követtek el — *saját maga lötte agyon*. A rablott értékeken bizonyos megállapított kulcs szerint osztozkodtak. *A pénz egy részét közös kasszába helyezték el arra az időre, amikor a csendőrség ebersége, vagy egyéb ok miatt a rablótúrák nem jártak eredménnyel; ebből a takarékpénztárból kellett segíteni az időközint munkanélkülivé lett rablókat.*

A rablóvezér, skinek négyszobás lakása volt Vinkovcén, kihallgatása során több érdekes és jellemző epizódot mondott el. Így többek közt elmesélte, hogy számtalan esetben *együtt vacsorázott és ivott a vinkovcei rendőrkapitánnyal, aki jó ismerőse volt. A Gunján elkövetett rablás után Stefanovics eszéki csendőralezreddel utazott együtt egy fülkében*. A csendőralezredes, aki éppen a rablók kinyomozása miatt utazott Gunjára, nem is sejtette, hogy utazótársa a rablóbanda vezetője.

A csendőrség újabbán Andrijevcin ismét két tagját fogta el Csaruga bandájának. Közülök az egyik az ottani fűrésztelep alkalmazottja már hosszú évek óta és feltétlenül becsületes, szorgalmas embernek ismerték.

— **Könnyítik a csehszlovák állampolgárság megszerzését.** Pozsonyból jelentik: A „B. Z. am Abend“ illetékes helyről kapott értesülése szerint a közeli napokban rendelet fog megjelenni, mely nagyban meg fogja könnyíteni külföldieknek a csehszlovák állampolgárság megszerzését. A rendelet már készen fekszik a prágai belügyminisztérium előtt és még januárban az alsóbb hatóságokhoz kerül. Az új rendelet egyik legfőbb újítása, hogy azoknál, akik hosszabb ideje Csehszlovákiában laknak, el fogják engedni a régi államuk kötelékéből való elbocsátás igazolását, amely eddig legfőbb akadálya volt az állampolgárság megszerzésének. Elegendő lesz az illetők nyilatkozata, mellyel lemondanak régi állampolgárságukról.

— **Bérmozgalom a temesvári asztalosiparban.** Temesvárról jelentik: Az asztalosiparban bérmozgalom indult meg, amely bizonyára magában áll az erdélyi sztrájk történelemben, mert a tárgyaló feleket mindössze egy százalék választja el egymástól. A legutóbbi kollektív szerződés e hó 15-én lejárt. Ez a szerződés 10:50 és 20:40 lej közötti órákat állapít meg; a munkások most ugyan-ezekhez az alapberekhez tizszázalékos emelést kívánnak az első három hónapra és további hat

százalékot a következő időszakra; a mesterek elfogadják a három havi tizszázalékos emelést, de a három hó eltelte után csak öt százalékot akarnak adni a kért hat helyett. A tárgyalások folynak.

— **A külföldi tartozások fizetésére vonatkozó végrehajtási utasítás.** A „Consum“ legújabb száma jelenti Bukarestből: A pénzügyminisztérium kekelében működő bizottság mostanában készült el a külföldi pénznemben való fizetésekről szóló törvény végrehajtási utasításaival. Ezeket a napokban a pénzügyminiszter is approbálni fogja és legközelebb a hivatalos lapban kerülnek nyilvánosságra.

— **Bukarest polgármestere a legfelsőbb vámbizottság új tagja.** Bukarestből jelentik: A kormány Anghelescu ipari és kereskedelmi államtitkárt, Chicos vezérigazgatót, Popescut, a Creditul Industrial vezérigazgatóját, Costinescut, a főváros polgármesterét és Dumitrescu kereskedelmi vezérigazgatót a legfelsőbb vámbizottság tagjaivá nevezte ki.

— **Román Vizkereszt.** Románia egyik legnagyobb egyházi ünnepe a Vizkereszt. Kolozsvár hivatalos társadalmi és román polgársága ünnepélyes külsőségek között tartotta meg Vizkereszt ünnepét. Katonai díszszemle, a templomokban ünnepi istentisztelet volt s egyházi ceremónia keretében megszentelték a Szamos vizét.

— **Összeegyeztetik a román és csehszlovák nyári menetrendet.** A bukaresti vasut-vezérigazgatóság menetrendelőadó bizottsága holnap Kolozsvárra érkezik. A bizottság még a holnapi nap folyamán Kassára utazik, ahol a csehszlovák menetrendi bizottsággal a két állam nyári menetrendjét egyeztetik össze.

— **Ismét zsidóügy a Kadinetz-esetben.** Bécsi tudósítónk írja: Megint erősen foglalkoztatja a Kadinetz-ügy a közvéleményt. Miután kiderült a Bachtetz-eset kapcsán, hogy a deutschvölkischek egyik főkolompósa van az ügyben kompromittálva, a zsidókérdés hirtelen kikapcsolódott és a dolgok a maguk útjára terelődtek, közönséges büntetést lett az esetből, függetlenül faj, társadalmi és pártpolitikától. Azonban újabb komplikációk jöttek, amelyek megint csak belekapcsolták a szenzációs esetben a zsidókérdést. Kadinetznő tizennégyéves Edith nevű fogadott gyermeke, aki szenvedő szereplője volt a Kadinetzknél rendezett förtelmeknek, egy leánygimnázium kintinő és jómagaviseletű tanulója volt. A rendőrség az eset után a gyermeket átutalta a gyermekbiróságához, amely kimondta rá a jóérzésű gyermekek legsúlyosabb büntetését: kiküldték a „Luisenheim“ nevű javítóintézetbe, ahol kis visszaeső tolvajnök és rosszra hajlamos csavargó gyermekek között kénytelen eltölteni idejét. Az esetet a lapok megírták és érdemben foglalkoztak vele. A lapokból értesült egy hölgy, Julius Spitzer bécsi ezüstárúgyáros felesége, Ida Spitzer. Ez a hölgy „beleavatkozott“ az ügybe és a bíróságoktól a maga számára kérte a kis Edithet. Persze nem kapta meg olyan gyorsan, mint ahogy akarta, erre zsidó tolokodással Kadinetznő ügyvédjétől, dr. Alfred Krammertől kérte a gyermeket egy nyílt levélben. A levél többek között ezeket mondja: „Szóban is közöltem önnel, hogy mód van rá megmenteni a kis Edithet. Ugy vélem, nevem a hatóságok előtt is elég garancia arra, hogy rám lehessen bízni egy ártatlan gyermeket, aki az irtózatok környezetben feltétlenül el fog romlani. A gyermek ma egészen egyedül áll. A társadalom büne, hogy ilyesmi megtörténhetik, de a *lelküismeretem követeli a gyermek megmentését*. Azt is hallottam, hogy annak a leánygimnáziumnak igazgatósága, ahová Edith járt, elhatározta, a gyermek többé nem látogathatja ezt a tanintézetet. Lesz rá gondom, hogy Edith egy másik gimnáziumban végezhesse legalább a középiskola alsó tagozatát. Ember és anya vagyok és tudom milyen nagy dolgot cselekszem a kis Kadinetz Edith megmentésével.“ Spitzernő tehát tolokodó zsidó szívvel beleavatkozott egy nemzsidó gyermek sorsába. Ezt sem lehet szó nélkül túrni és Spitzernének, akinek harcolnia kell hatóságokkal, javítóintézetrel és leánygimnáziummal, a harcot új fronton is fel kell vennie: a sajtótámadások frontján. Beavatottak szerint azonban ezt a harcot fogja a legkönnyebben megvívni. Mint amilyen könnyen elintéződött a deutschvölkischek zsidóellenes támadása az egyetemi magántanár faji hozzátartozandósága kérdésében.

Keresek Clujon ékszerárúgyárnak alkalmas gyárhelyiséget

Meisner József Alba-Julia

— **Eljegyzés.** Braun Sándor kereskedő Tg.-Mures, eljegyezte Weisz Rózsikát Clujról. (Mindenkülön értesítés helyett.)

— **A hóolvadás elöntéssel fenyegeti a külváros házeit.** A Méhes-, Pata- és Kövespad utca lakosai felkeresték ma a város mérnöki hivatalát és jelentették, hogy a hó olvadása lakásaikat elöntéssel fenyegeti. Az utolsó árkok a nagy hideg következtében be vannak ugyanis fagyva, nincs hely, ahol a hólevezetessék, a víz utat csak az alacsony lakásokba találhat, a mérnöki hivatalnak nincs módjában a bajon segíteni, mert az utcai árkok jegének eltávolítására harminc lejtért munkást nem kaphat, többet pedig a város nem fizethet.

— **Bizalmas beszélgetés — fejszével.** Tegnap éjjel tizenegy órakor Sembak község korcsmájának ablakát megkopogtatták és éppen lefeküdni készülő korcsmárost bizalmas beszélgetésre az utcára hívták. Alig ért a korcsmáros a kapuba, valai hátulról megtámadta és fejszével többször fejbeverte. A vérben fetregő korcsmárost arra járó emberek szedték össze és vitték lakásába, ahol néhány perc múlva meg is halt. A csendőrség megindította a nyomozást. A nyomozás során Pascu Endrét és Tambur Jánost letartóztatták. A letartóztottak beismerték, hogy ők követték el a gyilkosságot, amely bosszu műve.

— **Minden zsidó család szerezzen Keren Kajemet perselyt!**

— **Veszedelemes barátság.** Arad mellett, Inean községben az elmúlt éjjel Catona Todor agyonszurta barátját Macutin Antalt. A gyilkosság előtt a falu korcsmájában együtt ittak. Italozás után részegen indultak haza, utközben szóváltás támadt közöttük és annak hevében Macutin csizmaszárából előrántotta kését és szivenszurta Catona Todort. A gyilkost a csendőrök letartóztatták és átadták az aradi ügyészségnek.

— **Negyvenötmillió sikkasztás Szegeden.** Szegeden nagyszabású sikkasztás történt. Az egyik bank pénztárnoka, Koros Grezula negyvenötmillió magyar koronát sikkasztott el és azután megszökött. A szegedi rendőrség a nyomozás során megállapította, hogy a bankpénztárnok Romániába menekült. A bukaresti magyar követség közölte az esetet az idegenellenőrök; hivattal, amelyet felkért, hogy a rendőrséggel együtt vezesse be a nyomozást.

— **Gál Janit elfogták.** Tegnap számunkban beszámoltunk két nemzetközi betörő letartóztatásáról. A betörőket négy állam rendőrsége kereste, míg végül Fatu és Mencu detektíveknek csütörtökön éjjel sikerült letartóztatni őket. Tegnap éjjel Morar detektív letartóztatta a banda harmadik tagját, a hírhedt Gál Janit, akit a Kajánton levő Predeal-szállóadában talált meg. Kihallgatása alkalmával Gál Jani harminc betörést és lopást ismert be, amit részben Bukarestben, részben Kolozsváron követett el. A nyomozást a banda többi tagjai után folytatják.

— **Verekedés a Galamb-utcában.** Ma délután félhétkor a Galamb-utca lakói óriási zajra lettek figyelmesek. A Galamb-utca 41. szám alatt levő ház korcsmája ajtajában a korcsmáros és a fia két fiatalembert ütlegel. A verekedés előzménye állítólag az, hogy a két fiatalember a korcsmában két pohár likört ivott és fizetésnél a korcsmáros a visszajáró pénzt nem akarta visszaadni. Amikor a pénzüket követelték, a korcsmáros a rollóhúzóval rájuk támadt. Az ütések következtében Petrovszky István, az egyik megtámadott, elájult, míg a másik, Rosnyai József a fején és a hátán súlyosan megsebesült. Éppen arra járt az első kerületi rendőrség egyik tisztje, aki a sebesülteket partfogásba vette. A súlyosan sebesült két fiatalember sérüléseit a mentők követték be. Rosnyai József és Petrovszky István a verekedő korcsmárost feljelentette a rendőrségen.

— **Rendőri hírek.** Özv. Verder Andrásné bejelentette a rendőrségen, hogy tegnap a Főtéren, Gergely Ferenc tizletében vásárlás közben pénztárcáját ellopták. Pénztárcájában kétezer lejen kívül százhuszezer magyar koronája volt. — A nagyváradi rendőrség egy Ormosi László nevű betörőt köröz, aki egy hangszerkereskedésben követett el betörést. — A nagybányai rendőrség körözi Niza Károly fényképezőt, akit azzal gyanúsítanak, hogy Renitznak bűntársa volt. — Fodor Béla szolgál, gazdjától Berevoi Lászlótól Szászvároson nagyértékű ruhaneműt elloptott. Körözik. — Colmuk Vasile 37 éves fegyenc, akit gyilkosságért öt évi börtönrre ítélték, a tulcseai ügyészségről megszökött. — Donnert Mihály többszörösen büntetett betörő a kolozsvári ügyészség fogházából megszökött.

— **Mindennap dobjunk egy lejt a Keren Kajemet-perselybe!**

Figyelem a nagy vashíd sarkára!

A címre fig. eljen

Aranyat, platinát és drágaköveket a legmagasabb árban beváltok. Legelőszöb bevásárlási forrás ékszerekben, órákban, disztárgyakban

Markovits Bernát ékszerész

Róka, kelme, **Szörmefestés,**
vegytisztítás legszebb kivitelben

KRISTÁLY

nál Cluj. Telefon 500. Bővebb felvilágosítás az összes fiókokban

Ha művészi kivitelű

butort, zongorát

akar venni, ne sajnálja az utat **Marosvásárhelyre** és teki nts meg a

SZÉKELY ÉS RÉTI

ERDÉLYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV.-TÁRS. butortermelt sztalosok furnirszerűségeit legelőszöbban itt szerezhetik be

„DIANA” sósorszesz
az egyedüli megbízható háziszser

Max Brotmann Bukarest,

Str. Apolodor 33. külön osztályt létesített és elvállalja a kereskedelem és ipar körébe vágó érdekek képviseletét, bankoknál, központi szerveknél, autorításoknál stb. stb.

Ön ezzel megtakarítja
a Bukarestbe való utazás
idejét és költségeit.

Referenciák: Bukarest összes nagybankjai.

KÖZGAZDASÁG

Hétfőn lesznek a választások a kolozsvári Ipartestületben

Nem sikerült paritásos alapon meggyezni. Közérdek helyett személyi ambíciók érvényesülnek. A zsidó iparosságnak megfelelő képviseletet kell kapnia az új vezetőségben

(Kolozsvár, jan. 19. Az *Uj Kelet* tudósítójától.) A kolozsvári Ipartestület körüli harcokban új fázis állott be. A megváltozott helyzet váratlanul találta Kolozsvár iparosait, senkisé tudja, mi lesz a hétfőre kitűzött tisztújító közgyűlésen. Híre jár, hogy a választásokat egy héttel későbbre halasztják, erről azonban mit sem tudnak hivatalos helyen. Nevek vannak forgalomban, melyek mögött senki sincs, pártok vannak, melyek hol megegyeznek, hol összeesapnak s a közérdek hálás jelszava mögött egyéni ambíciók rejtőznek. Komoly munkára talán senkisé gondol és hol itt, hol ott eliskadnak a kézművesek és középiparosok érdekei és jogai.

Ismeretes, az Ipartestület autonómiáját azért függesztették fel, mert a testület arra az álláspontra helyezkedett, hogy vezetőségét a tagok szabadon választathatják.

Azóta fél év telt el s többiben is történetek kísérletek olyan megoldás létesítésére, mely a kormány intencióinak, de az Ipartestület alapszabályainak és hagyományainak is megfelelően. Legutóbb most kedden volt egy értekezlet, melyen egyenlő számban képviseltették magukat Kolozsvár román és kisebbségi iparosai. Az iparkamara közvetítésével sikerült is részleges platformot találni a paritásos megegyezésre. Az értekezlet egyhangulag elfogadta Hevesi József kamarai alelnök javaslatát, mely szerint az ipartestület elnöke román nemzetiségű legyen, de a kisebbségek nyelvén is tudjon. Ebben a tekintetben komolyan emlegették Bohatiel Leó mérnököt. A megállapodás további részében kimondja, hogy az ipartestület két alelnöki tisztét kisebbségi iparosokkal kell betölteni.

¶ Egy kolozsvári cég kényszeregyezése. A kolozsvári törvényszéken tegnap tartották meg Bermann Wolf- tüzser és gyarmatáru cég kényszeregyezési tárgyalását. A cég egymillió és nyolcszáz ezer lej passzívával jelentett fizetési képzetelenséget. A cég aktívái egymillió lejt tesznek ki s ennek alapján negyven százalékot ajánlott fel hitelezőinek, akiknek többsége a cég ajánlatát el is fogadta. A törvényszék kedden hirdeti ki a fizetési képzetelenség és kényszeregyezés ügyében az ítéletet.

¶ A kiűrités előtt álló Zsombolyából. Holländer Miksa temesvári, cég mint a Bohn Testvérek zsombolyai téglagyárak vezérképviselője a következő értesítésre kért fel bennünket: Meglepetéssel vettük a román lapok azon értesítését, hogy gyárainkat a szerb hatóságok leszerelték és azt Jugoszlávia belsőbb területeire helyezték volna át. Megállapíthatjuk, hogy ezen információk légből kapottak, sőt ellenkezőleg az utolsó időben nagy beruházásokat eszközöltünk, hogy az átesatolás pillanatában régi vevőinket ismét a szokott pontossággal kiszolgálni módunkban álljon. Fogadja t. Szerkesztő ur hálás köszönetemet s vagyunk teljes tisztelettel: Bohn Tégagyárak Zsombolya.

A mai valutapiac

A mai román ünnep miatt sem Bukarestben, sem Erdélyben nem volt üzleti forgalom. A frank esése Zürichben még mindig tart és a piacot általában a francia kötésektől való szabadulás jellemzi. Zürichben ma a következőképpen alakult a jegyzések:

Valutapiac január 18-án:

Zürich. Nyitás—Zárlat: Newyork 578—578.5, London 2452.5—2450, Páris 26.50—26.35, Milano 2520—2515.5, Prága 16.80—16.85, Budapest 206.25—205, Belgrád 662.5—665, Bukarest 290—290, Varsó —, Bécs 81.25—81.25, Berlin 130—135.

¶ Valutareformra készülnek Lengyelországban. Varsóból jelentik: Lengyelországban a különböző kísérletek után sem tud a valuta végleges és szilárd alapra jutni. Most újra tanácskoznak a pénz stabilizálásáról. A tanácskozásokba bankigazgatókat is bevontak és a gyakorlati gazdasági életnek sok más kiválóságát. A tanácskozás során felvetődött a kettős valutarendszer gondolata, amelyet az átmenet idejére valószínűleg meg. Ennek a rendszernek példáját láthatjuk most Németországban, ahol a járadékmárka az igazi értékmérő, de a papírmárka sem vesztette el szere-

Az egyik alelnök magyar, a másik zsidó nemzetiségű kell hogy legyen. A számvevőbizottság elnöke román, két tagjának egyike szintén román. Eszerint a hattagú vezetőségnek három román és három kisebbségi tagja lett volna. A harminchattagú előljárásságra vonatkozólag nem sikerült a megegyezés, mert a kisebbségi delegátusok indítványát a tárgyaló bizottság román tagjai nem fogadták el. A kisebbségi iparosok, akik aránytalan többségben vannak Kolozsváron (csak a zsidók hatszázán vannak), azt kívánták, hogy az előljárásságban legalább tizenkilenc kisebbségi és legfeljebb tizenkét román tag legyen.

Az iparhatóság kezdeményezésére a városházán újabb előértekezlet volt, melyen a már elfogadott megállapodás is felborult.

Hevesi József, akinek szintén vannak kilátásai az elnökségre, kijelentette, hogy a választásokon egyáltalán nem fog résztvenni, minthogy javaslatát nem fogadták el. A másik elnökjelölt, Réthy Károly viszont arra az álláspontra helyezkedett, jog szerint a választást nem is lehet megtartani, mert a régi vezetőség mandátuma még nem járt le.

Az első megállapodás felborulásával teljesen összekuszálódott a helyzet, legvalószínűbb, hogy a hétfői választásokon nem lesznek külön listák s az új vezetőséget az Ipartestület tagjai saját akaratauk szerint fogják megállapítani. Nem lehetetlen, hogy a tájékozatlanság miatt a tagok nem fognak megjelenni a közgyűlésen s akkor a választásokat a jövő hétfőre halasztják. Ebben az esetben talán mégis sikerülni fog kielégítő formában megegyezniök az egyes frakcióknak. Ez lenne a leghelyesebb megoldás.

pét és értékelésében a járadékmárkához kapcsolódva, tovább forog a gazdasági életben. Felmerült a gondolata a kamatozó pénzként szeplő adójegeknek is, amelyek a népet ismét a takarékoság útjára vezetnék. Számos kérdés került még szőnyegre, de valamennyien egyetértettek abban, hogy a valuta-reformot nem lehet tovább halasztani.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Táray Ferenc nagy sikere Budapesten. Budapestről jelentik: A Renaissance-színház ma este mutatja be *Móricz Zsigmond* háromfelvonásos vigjátékát a „Buzakalász“-t. Ez a darab az elhanyagolt asszony problémáján kívül a paraszt és az ur harcának problémájával foglalkozik. A férj paraszti származású polgármester, a felesége gentry-lány. A polgármester, aki városért lázasan dolgozik, elhanyagolja feleségét, aki bosszúból végigjártzik egy házasságtörési komédiát. A férj kijózanodik, feleségében felismeri a paraszt örök ellenségét: az urat. Csak akkor békülnek ki egymással a házastársak, amikor a polgármestert képviselővé választják. A kritika egy része drámai kompozíció hiányát emlegeti. Darabjában halmozza a problémákat, finom megfigyelő, aprólékosan rajzol meg mindent, mélyenlátó nagy tehetség, ebből a darabjából legmélyebb regényét írhatta volna meg. A férfiszerep en Táray Ferenc döntő sikert aratott. Olyan erős fértiegyéniség, amilyen alig akad budapesti színpadon. *Simonyi Mária* mellett feltűnt *Somogyi Erzsébet*, aki *Móricz Zsigmond* darabjában lép először színpadra.

Szenes Béla új vigjátéka megbukott. *Szenes Béla*nak a „Holdvilág“ című vigjátékát tegnap mutatta be a Belvárosi Színház. A lapok szerint a vigjáték szimbólumát maga a szerző sem látja tisztán, felépítése zavaros, szerkezetileg rokkadó. Budapesti éleci, amelyek életképeiben kellemes tüszert nyújtottak, lelkiállás ábrázolását magában foglaló keretben szegényül hatnak. A főszerepekben *Pécsi Blankát*, *Tarnayt*, *Csörtöst*, *Molnárt* és *Vaszary Piroskát* dícsérik.

Darvas Ernő a Vörös malom főszerepében. Aradról írják nekünk: Az itteni színházban most tolynak Molnár Ferenc nagy sikert aratott színművének próbái. A főszerepet Darvas Ernő fogja játszani, aki a rendezés nehéz munkáját is ellátja. A színházi drámai együttes újabban egy izmos tehetséggel, Markus Rózsa drámai szendével gazdagodott, akit most szerződötett le a színház igazgatósága.

A ROMÁN OPERA HETI MŰSORA

Vasárnap délután: Tosca.
Hétfő: Lohengrin.

A MAGYAR SZÍNHÁZ HETI MŰSORA

Vasárnap délelőtt fél 11 órákor: A kolozsvári magyar zenekonzervatórium zenekari hangversenye.
D. u. 3/4 3 órákor: A Lubinszky-együttes utolsó föllépése.
D. u. 5 órákor: Lumpaciuss Vagabundus és a három jómádár.
Este Bajadér.
Hétfő: Bucsukeringő.
Kedd: Válóperes hölgy.
Szerda: Pompadour.
Csütörtök: Pompadour.
Péntek: Pompadour.
Szombat délután 3 órákor: Nagymama.
Este 8 órákor: Pompadour.
Vasárnap fél tizenegykor: Dandin György.
Vasárnap délután 3 órákor: Romeo és Julia.
Este 8 órákor: Pompadour.
Hétfő: Pompadour.

MOZGÓK MŰSORA

Vasárnap, január 20.

Select-Mozgó: Művészeti esemény! A *rejtelmek háza IV. rész.* A szerelem diadala. A nagyszabású dráma legpompásabb és befejező része. Főszerepben Ivan Mosjoukine, Páris film-fenomenje.

Uránia-Mozgó: A *rejtelmek háza III. rész.* Nagyszabású társadalmi dráma 4 részben. Főszerepben Ivan Mosjoukine. Páratlan művészeti esemény.

Apolló-Mozgó: Az *aranypestis.* Szenzációs detektívdráma 6 nagy felvonásban. Főszerepben Delma, a nagy amerikai filmművész. Fokozott érdeklődésre érdemes film.

A PARK-SZANATORIUMBAN

Cluj, Fürdő-utca 51. szám és Monostori-ut 62. szám hol fertőzőbetegek kivételével mindennemű beteget felvesszünk, megnyitott szigorúan ortodox, kitchinó minőségű, Hirsch Lázár felügyelete alatt álló rituális konyha.

Első Erdélyrészi Ékszerárugyár

Cluj, Calea Regele Ferdinand 13. szám
Telefon interurban 2-13 * Sürgönyc.: Juvare, Cluj
Ékszerárugyártás, nagykereskedés
Fogószati arany és forrasztó * Arany, ezüst és platina-beváltás!
Kienle és Schwarzwaldi órákban, valamint kincszet tárgyakban nagy lerakot.
Csak viszontelárúsítóknak!

A farsangi szezon legszebb anyagjai a legnagyobb választékban!

- ARANY, EZÜSTKELMÉK
- CREPE PLISSÉ
- COTTE D' AZUR
- CREPE D' CHIN
- SCHARMANT
- MOARE
- BROCAT
- MATLASSE
- TAFFETT
- VELEUR-CHIFFON
- minden színben

Grünwald & Steiner

női divatkülönlegességek áruháza
Cluj, Piata Unirii 12.
Telefon 961

HEIDENSCHAFTI GYAPOT

gyári lerakata, ugyszintén

teesdorfi, pottendorfi, schwadorfi

sárga,
fehéritett és
kékített
mule és doublé
osztott és
osztatlan

Minden számban kapható eredeti

gyári árban

előnyös
fizetési feltételekkel

Dick Jakob és Fia Cluj

Telefon 453

Állomással szemben

Szántó és Komlós

aradi férfi, fiu- és gyermekruha fióktelepe
Cluj, (Kolozsvár)
Piata Unirei (volt Mátyás király-tér) 14. szám alatt Stief Ottó vezetésével megnyitott. Saját műhelyünkben készült férfi-, fiu- és gyermekruhák, raglánok, téli felöltők és szőrmés bekecsék, valamint bőrka-bátok a **legolcsóbb árak** mellett **nagy választékban** kaphatók.

VÁSÁROLJON A TERMELŐNÉL!

EREDETI GYÁRI ÁRAK!

GYAPJUIPAR R.-T.

SAJÁT GYÁRTMÁNYU GYAPJUSZÖVETEK.

CLUJ, CALEA VICTORIEI 24.

Holländer Miksa Temesvár, IV., I. C. Brătianu 4/a

Telefonszám 11-59

Bohn zombolyai eserépgyárak kizárólagos képviselője

Bármely mennyiséget szállít!

Kérjen mintát és árajánlatot!

Önmaga ellen vét, ha nem Nagy és Szilágyi-

nál festeti és tisztítja ruháját. Cluj, gyár Strada Barifitii (volt Malom-utca) 4. Felvételi helyek: Kosuthi Lajos-utca 36. és Galamb-utca 23. szám alatt

BRAUN ARNOLD

Oradea-Mare (Nagyvárad), Szarvas-sor 17

Villanyerőre berendezett

bádógáru üzeme

Nagy raktár hitelesített őrmentékekkel és háztartási felszerelésekkel

Írógépek

és kellekek állandóan nagy választékban. Javításokat legolcsóbban vállalok. Cluj, P. Mihai Viteazul (v. Széchenyi-tér) 40. sz. Telefon 493.

Finkler Antal

LÁDAGYÁR

Mindennemű ládákat és fadobozokat összeszegezett és szedett részekben megrendelésre azonnal készít és szállít a legolcsóbb napi áron

Sajovics és Lebovits fakereskedés és ládagyár

Cluj, Strada Cernautii (volt Kajántói-ut) 1 szám

„SIRPINOL“

legjobb szer a légzőszervek megbetegedései ellen. Ugymint: Tüdő- és hörgőhurut, köhögés, számkökögés és tuberkulózis ellen. Mindenképp kérje házi orvosát, hogy „Sirpinol“-t rendeljen!

Kapható minden gyógyszerárban
Készíti: Mera Viktor „Fehér Kereszt“ gyógyszer-tára Reghinul-Sásesc

Nyomdák Dobozygyarak Könyvkötészetek figyelmébe!

Képviseljük:
Typograph G. m. b. H. Berlin:
Universal „B“ típusú szedőgépek és alkatrészek
Frankenthal Schnellpressenfabrik, Frankenthal:
kő és könyvnyomdagépek, körforgó (rotációs) gépek
Heidelberger Schnellpressenfabrik, Heidelberg:
automatikus kiszolgálású tégely gyorsajtók
Chr. Mansfeld, Leipzig:
könyvkötészeti és cartonage gépek
Klinghard-sche Schriftgisserei u. messinglinien-abrik, Leipzig: cím és kenyérírás, rézléniák.

Szállítunk raktárról:
a legkitünőbb minőségű festéket, hengermasszát, fűződrótot és a nyomdában használt összes anyagokat.

Technica R.-T. Tg.-Mureş

Sürgönycím: Technica. — Telefon 3-36

festületben

ők érvényes-
vezetőségben
a másik zsidó
n. A számvévő-
tagjának egyike
attau vezetőség-
n kisebbségi tagja
előljárási vo-
egyezés, mert a
ványát a tárgyaló-
ogadták el. A ki-
ytalan több-égben
zsidók hatszázan
az előljárási-
gi és legfeljebb

nyezésére a vá-
vált, melyen
állapodás is

vannak kilátásai
y a választásokon
ni, minthogy já-
mások elnökjelölt,
az álláspontra he-
alasztást nem is
gi vezetőség man-

borulásával telje-
t, legvalószínűbb,
em lesznek külön
partestület tagjai
k megállapítani.
ozatlanság miatt
ni a közgyűlésen
ő hétfőre halaszt-
mégis sikerülni
yezniök az egyes
lyesebb megoldás.

rkához kapcsolódva,
a. Felmerült a gon-
plő adójegyeknek
karékoság útjára
még szőnyegre, de
an, hogy a valuta-
ztani.

VÉSZET

ere Budapesten.
issance-színház ma-
d háromfelvonásos
a darab az elha-
il a paraszt és az
kózik. A férj pa-
felesége gentry-
ért lázasan dolgo-
összúból végigját-
A férj kijózanot-
örök ellenségét:
egymással a há-
képviselővé vá-
drámai kompozíció
nozza a problémá-
n rajzol meg min-
bből a darabjából
a meg. A férfi-
sikert aratott.
alig akad buda-
mellett feltűnt
sigmond darabja-

ka megbukott.
című vigjátékát
zínház. A lapok
aga a szerző sem
szerkezetileg ros-
életképeiben kel-
g ábrázolását ma-
il hatnak. A tő-
nyat, Csörtöst,
érik.

lom főszerepé-
litteni színházban
y sikert aratott
et Darvas Ernő
héz munkáját is
ese újabb egy
drámai szendével
ett le a színház

APRÓHIRDETÉSEK

**Valutát
Devizát**

a
legolcsóbban
ad,
a
legmagosabb
áron vesz a

**Kereskedelmi
Hitelintézet**

Cluj, Piata Unirei 20.
Telefonsz. 40 és 229

Butor! Legolcsóbb be-
vásárlási forrás. **Klein
Izsák, Unió-u. 21. 1581**

Biztosítási szakmában
jártas könyvelő kerestetik.
Cím a kiadóhivatalban.
6717

Annak, aki héberül
meg akar tanulni, héber
szótára is szüksége van.
A legjobb héber szótár a
Menorah (héber-német és
német-héber). Ára kötve
150 lei és portó. Uj Kelet
könyvsztyálya. 1

Eladók: 3 lóerős elek-
trómotor, új kerékpár,
férfiöltönynek való finom
sötétkék szövet teljes hoz-
závalóval. Cluj, Str. Pata
114. szám. 6728

Jókarban levő használt
írógépet keresek megvé-
telre. Ajánlatokat „Írógép”
jellegre a kiadóba kérek.
6728

Intelligens német, fran-
cia nevelőnőt keresek 8
éves kislányom mellé. —
Párisi-Aruház, Turda.
6725

Nevelőnő, izraelita, tel-
jes gyakorlatlalt, ki a ro-
mán nyelvet is bírja, ma-
gas fizetéssel felvétetik.
Irott ajánlatokat kor, csa-
ládi állapot, képesítés és
referenciák megjelölésével
M. Poller, Oradea-Mare,
Dorogos-oldal 16., Hegyi
orvos felett. Telefon:
Oradea-Mare 868. 6726

Divatárus segéd, ki ki-
rakatrendező is, felvétetik
a Párisi-Aruházta, Turda.
6725

**A legolcsóbb zsidó
ifjúsági könyvek:** Bath
Hillel: In Bene Berack,
Buber: Drei Legenden,
Steinberg: Der Soldat des
Zaren, Auerbach: Joab,
Glaser: Gibborim. Az öt
kötet ára 60 lei és portó.
A zsidó ifjúság nemcsak
a zsidó ifjúsági irodalmat
ismeri meg, a német nyelv-
ben is gyakorolja magát.
Uj Kelet könyvsztyálya. 2

Plavisevicán, Orsova
mellett a segédjegyzői és
írni állások megfelelő
szakképzettséggel bíró nő-
len egyének által betölt-
hetők, akik a törvényben
előírt javadalmazáson kívül
ingyen élelmezést kapnak.
Gaál Mózes körjegyző.
6723

Kisvasuti apróanyagot és „S” talpfakapcsokat

raktárról szállítok

Hoffmann Sándor gépészmérnök gépműhelye Cluj-Kolozsvár, Székely-ut 2. szám alatt

»GANZ«

FÉLE

VILAMOSÁGI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG ÉS TÁRSA

CLUJ, STRADA REGINA MARIA 16. SZ.

SÜRGÖNYCIM: ALTERNO

TELEFON 991

Villamos generatorok, dinamók, motorok és transzformatorokból, valamint váltó-
áramu árammérőórákból és szerelési anyagokból állandó nagy raktár.

Bizományi raktár minden nagyobb városban.

Költségvetéseket díjmentesen ad.

Ganz és Társa Danubius Rt. képviselője

benzinmotorokra, szivógázmotorokra, centrifugális szivattyukra, téglagyári beren-
dezésekre és vasuti kocsikra, valamint azok tartozékaira. Lloyd 1572

PYROL

FÉMTISZTÍTÓSZER

Prima

bácskai

kender

Kapható:
Havas Dezső
Timişoara

Raglánok,

öltönyök, gyermekruhák
megérkeztek

M. Neumann

céghez Cluj,
Piata Unirei 14.

Telefon 431.

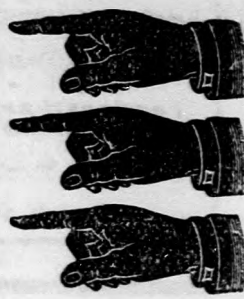

Önműködő vizemelőt emele-
tes házakba, saját vízvezeté-
ket lakóházakba szerelnek

szakszerűen és jutányosan

Pallos és Markó okl. gépészmérnökök

Cluj, Str. N. Iorga (volt Jókai-utca) 7. szám. — Telefonszám 650

Lera-
kat:

Szavatoljuk,

hogy 1 kilogram Marx-féle email- vagy padlóval 2 négyzetmé-
terrel többet festhet, mint ugyanannyi bármely más gyártmányúval

Rados & Co. festéknagykereskedése Cluj

Kolozsvár, Calea Regele Ferdinand (volt Wesselényi Miklós-utca) 21. szám alatt

Telefon 692

Sándor Agoston Utoda

c é g n é l b é k e b e l i n ő i é s f é r f i

bőrkeztük újra kaphatók

Férfidivatkülönlegességek! Férfi fehérneműeket

mérték után vállalunk

Férfi francia „French“-ing 270 lej, valódi Pichler-kalap 300 lej

Rador

SZERKESZTŐ
HIVATAL ÉS

Cluj-Kolozsvár
L. Pop, (Brassay-
utca) 10. szám alatt

Telefon: Sze-
cs és kiadóhivatal
26. N. Sz.

A kéziratok k
szakszerzőség
rendők. Kézír-
adunk v

Cluj-Kolozs

AZ

A pest
selkedett, ah
reméltük ezt
tént, nemcsa
nak kell tek
ként kezde
zsidók. Hoss
és gerinces
tékéből sem
nem pozitív
tozás. A d
hogyan egy k
ismert Bose
megmenteni
kat adomán
fedezésére. A
már nyugod
egyetemem i
A derék Bo
anyagi gond
meiket a bé
többé-keves
szorok. Egé
gondolta a
lán elsősorb
fantasztikus
mésztesen
önvédelemn
sohasem vál
aminthogy
bankár jóné
mióta nyol
célra hagy
ezen fejves
vesztik, mer
adóra“ emle
összegeket v
a zsidó kul
fordítanak,
lenne a hat

Ugylá
kezd tért
kettőzött ö
ságban is.
a bécsi főis
tatja, Budap
bert vezeté
a feladatn
nyek részé
Miként Au
denekelőtt
rosokhoz és
pedig sajno
dók, akike
rusz klauzus
dünk, ha f
bizottság ü
professzor
zsidókat a
fakasztó lib
zottság első
meghívott
volmaradást
magyaroztál
venni egy
országgye
ahonnan a
kat és leány
tovább pról
igyekezik le
la, donképen
kapanolni m
azonban me
előre nem
saját pénzü
Két m
ki ebből az
ményből. A
tak már an
ság végre n
és nem kell
helyről tám
forrasztják